UCHWAŁA NR 180/XXVIII/2020
RADY GMINY POPÓW

z dnia 29 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Popów
na lata 2021-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876), **Rada Gminy Popów uchwala co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów na lata 2021-2026 stanowiącą załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Popów.

§ 3. Uchwała wchodzi z życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Popów

Henryk Wróż

Załącznik do Uchwały Nr 180/XXVIII/2020
Rady Gminy Popów
z dnia 29 grudnia 2020 r.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY POPÓW
NA LATA 2021-2026

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII 6

1. PODSTAWY PRAWNE 6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE 7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII 16

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA 19

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY 19
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ 19
3. DEMOGRAFIA 20
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA 22
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT 23
6. GOSPODARKA 24
7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE 25
8. EDUKACJA I KULTURA 26
9. OCHRONA ZDROWIA 29
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA 32
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE 35
12. POMOC SPOŁECZNA 37
13. BEZROBOCIE 51
14. BEZDOMNOŚĆ 54
15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE 55
16. SYTUACJA DZIECKA 61
17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH 64
18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY 69
19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY 70
20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS 73
21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH 77

III. PROGRAMOWANIE 89

1. WIZJA I MISJA 89
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ 90
3. PROGNOZA ZMIAN 108
4. RAMY FINANSOWE 111
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA 112
6. PROGRAMY I PROJEKTY 113

UWAGI KOŃCOWE 113

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów został przygotowany na lata 2021-2026. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, w której zawarto informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii oraz ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie i identyfikuje problemy społeczne, oraz **programową**, przedstawiającą założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń, określony został także czas realizacji wyznaczonych działań. W celu określenia postępów w realizacji założeń programowych, wyznaczone zostały **wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii**, uwzględniające wartości z ostatniego roku objętego analizą danych i oczekiwane wartości docelowe w roku kończącym zaplanowany okres programowania opracowanej strategii. Część programowa zawiera także ramy finansowe, prognozę zmian oraz informacje na temat sposobu wdrażania, prowadzenia monitoringu oraz ewaluacji strategii.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 21 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród ankietowanych było 86% kobiet i 14% mężczyzn. Dominującą grupę respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat (37%). Kolejne liczne grupy stanowili uczestnicy badania w wieku 36-45 lat (24%), osoby w wieku 46-55 lat (19%) oraz osoby w wieku 20-25 lat (10%). Znacznie mniejszy odsetek spośród respondentów stanowiły grupy osób w wieku 56-65 lat i powyżej 65 lat (po 5%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20. roku życia. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 43% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejną grupę

stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (24%). Mniej licznie reprezentowani byli respondenci posiadający wykształcenie podstawowe (10%) i zasadnicze zawodowe (5%), natomiast 18% ankietowanych nie określiło poziomu wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 67% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Popów od urodzenia, a 33% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 4 do 40 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotykają jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
21	kobiety (86%)	26-35 lat (37%)	od urodzenia (67%)	wyższe (43%)
	mężczyźni (14%)	36-45 lat (24%)	od 4 do 40 lat (33%)	średnie (24%)
		46-55 lat (19%)		
		20-25 lat (10%)		
		56-65 lat (5%)		podstawowe (10%)
		pow. 65 lat (5%)		zasadnicze zawodowe (5%)

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 20 arkuszy wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 85% kobiet i 15% mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowana była grupa osób w wieku 26-35 (50%), a kolejne liczne grupy stanowiły osoby w wieku 36-45 lat i 46-55 lat (po 15%). Mniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku 20-25 lat (10%) oraz osoby w wieku 56-65 lat i powyżej 65 lat (po 5%), a osoby poniżej 20. roku życia nie wzięły udziału w tym badaniu. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

<table>
<tr><th>liczba ankietowanych</th><th>płeć</th><th>grupa wiekowa</th><th>czas zamieszkiwania w gminie</th><th>wykształcenie</th></tr>
<tr><td rowspan="9">20</td><td rowspan="2">kobiety (85%)</td><td>20-25 lat (10%)</td><td rowspan="2">od urodzenia (60%)</td><td rowspan="2">wyższe (50%)</td></tr>
<tr><td>26-35 lat (50%)</td></tr>
<tr><td rowspan="7">mężczyźni (15%)</td><td>36-45 lat (15%)</td><td rowspan="2">od 4 do 40 lat (35%)</td><td rowspan="2">średnie (30%)</td></tr>
<tr><td>46-55 lat (15%)</td></tr>
<tr><td>56-65 lat (5%)</td><td rowspan="5">brak deklaracji (5%)</td><td>zasadnicze zawodowe (5%)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">pow. 65 lat (5%)</td><td>podstawowe (10%)</td></tr>
<tr><td>brak deklaracji (5%)</td></tr>
</table>

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy Popów.

Przygotowana w oparciu o uzyskane informacje, materiały i opinie mieszkańców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje problemy, których rozwiązanie powinno stać się w najbliższym czasie przedmiotem szczególnej troski ze strony władz samorządowych i pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876). W ramach zadań własnych gmina opracowuje i realizuje gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 poz. 821);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020r. poz. 111);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133);

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2020 r. poz. 326 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 poz. 1297);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

1) „Unia innowacji”
2) „Młodzież w drodze”
3) „Europejska agenda cyfrowa”

4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. O ile w poprzednich latach zasadniczym celem KPR było przedstawienie działań wspierających unijną strategię na rzecz wzrostu i zatrudnienia, określoną w dziesięcioletniej strategii „Europa 2020”, konkretyzowaną dodatkowo w wytycznych formułowanych przez Komisję i Radę Europejską na początku każdego rocznego cyklu nadzoru, o tyle w bieżącym cyklu sytuacja była odmienna. Po pierwsze, już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r.

Po drugie, w trakcie prac nad KPR doszło do wybuchu pandemii COVID-19, której skutki społeczne i gospodarcze oraz reakcja na nie ze strony polityki państwa musiały znaleźć odzwierciedlenie w przygotowywanym dokumencie. W rezultacie na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykryzysową”. W KPR znalazła się też bardzo wstępna, ze względu na niemający precedensu dynamiczny charakter kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię, ocena sytuacji i scenariusz makroekonomiczny na najbliższe miesiące. Jednocześnie w KPR zachowano dorobek wcześniejszych prac nad dokumentem, zastrzegając, że realizacja zaplanowanych działań będzie uzależniona od rozwoju sytuacji w Polsce i na świecie.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027

Dotychczas wieloletnie ramy finansowe (WRF) przyjmowano pięciokrotnie. Na mocy Traktatu z Lizbony WRF zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący. WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny

pod dyscyplinę finansową. W rozporządzeniu w sprawie wieloletnich ram finansowych określono w szczególności pułapy wydatków w obszernych kategoriach wydatków zwanych działami.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021–2027. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19, 27 maja 2020 r. zaproponowała **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny instrument na rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Podczas szczytu w Brukseli w dn. 17-21 lipca 2020 r. przywódcy uzgodnili długofalowy budżet UE 2021-2027 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację cyfrową i ekologiczną. Przywódcy uzgodnili też pakiet odbudowy o wartości 750 mld EUR, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Z kwoty tej 390 mld EUR zostanie wypłaconych w formie dotacji dla państw członkowskich, a 360 mld EUR – w formie pożyczek.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych".

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. To inicjatywa KE nazywana w skrócie REACT-EU.
Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2021-2027 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano cel nadrzędny („Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju") oraz wyznaczono 3 priorytetowe obszary działań: 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki, 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu, 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Założenia polityki społecznej ujęto głównie w ramach priorytetowego obszaru działań 3. – Rozwój zasobów ludzkich.

<u>Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy.</u>

3.1.1. Zwiększenie roli szkolnictwa wyższego w rozwoju regionu.

3.1.2. Poprawa efektywności kształcenia.

3.1.3. Dostępność edukacji dla dorosłych.

3.1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży.

Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego.

3.2.1. Wspieranie rozwoju sektora organizacji pozarządowych.

3.2.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego.

Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą.

3.3.1. Rozwój zatrudnienia osób bezrobotnych.

3.3.2. Przeciwdziałanie bezrobociu osób zagrożonych utratą pracy w rolnictwie oraz sektorach mających problemy z dostosowaniem się do potrzeb rynku pracy.

Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia.

3.4.1. Edukacja zdrowotna społeczeństwa.

3.4.2. Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej.

3.4.3. Powszechna, wczesna diagnostyka medyczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności.

3.5.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

3.5.2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.

3.5.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa ludności.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020 wraz z krajowymi programami operacyjnymi oraz Umową Partnerstwa tworzy spójny system dokumentów strategicznych i programowych.

RPO WSL 2014-2020 stanowi instrument realizacji Umowy Partnerstwa oraz realizuje wizję rozwoju regionu zawartą w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+" i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Ponadto cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020.

RPO WSL 2014-2020 jest jednym z 16 regionalnych programów dwufunduszowych, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Programowanie i wdrażanie dwufunduszowego programu daje możliwość programowania celów rozwojowych, a nie poszczególnych funduszy UE, co przyczyni się do zwiększenia

komplementarności i efektywności interwencji oraz ściślejszego strategicznego powiązania ze sobą projektów infrastrukturalnych i projektów „miękkich". Takie podejście sprzyja również silniejszym powiązaniom i koordynacji działań podejmowanych w regionach przez podmioty zaangażowane w realizację programów.

Dokument zawiera opis wkładu programu w realizację Strategii Europa 2020 oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej wraz ze zdiagnozowaniem najważniejszych wyzwań rozwojowych regionu. Na tej podstawie zidentyfikowano cele szczegółowe i odpowiadające im priorytety inwestycyjne. W programie znajduje się także uzasadnienie wyboru celów tematycznych oraz rozkładu środków finansowych, opis osi priorytetowych, plan finansowy, a także część dotycząca rozwiązań instytucjonalnych oraz systemu koordynacji.

Zgodnie z RPO WSL 2014-2020 realizowane są zadania w ramach następujących priorytetów:

- Priorytet I Nowoczesna gospodarka.
- Priorytet II Cyfrowe śląskie.
- Priorytet III Wzmocnienie konkurencyjności MŚP.
- Priorytet IV Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna.
- Priorytet V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów.
- Priorytet VI Transport.
- Priorytet VII Regionalny rynek pracy.
- Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy.
- Priorytet IX Włączenie społeczne.
- Priorytet X. Rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna.
- Priorytet XI Wzmocnienie potencjału edukacyjnego.
- Priorytet XII Infrastruktura edukacyjna.
- Priorytet XIII Pomoc techniczna.

Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i zasadne, stosuje się zintegrowane podejście terytorialne. Podejście to jest wdrażane na obszarach funkcjonalnych czterech Subregionów: Centralnego, Północnego, Południowego i Zachodniego, stanowiących – zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020 +"– obszary polityki rozwoju.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji,
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej,
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej,
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych,
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych,
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej,
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny, będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego") oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej,
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży,
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych,
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych,
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kłobuckiego na lata 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kłobuckiego na lata 2014-2020 jest dokumentem, dzięki któremu możliwe jest planowanie rozwoju polityki społecznej na terenie powiatu kłobuckiego oraz podejmowanie działań na rzecz poprawy zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców, w szczególności tych, których dotykają problemy społeczne.

W dokumencie sformułowano misję („Powiat Kłobucki miejscem zrównoważonego rozwoju społeczności dzięki działaniom podejmowanym przez samorząd lokalny we współpracy z partnerami społecznymi") oraz wyznaczono poniżej przedstawione cele strategiczne i cele operacyjne:

Cel strategiczny 1. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki.
2. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.
3. Pomoc osobom opuszczającym po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, a także dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.
4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 2. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Pomoc ubogim, zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Cel strategiczny 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 5. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej.

Cele operacyjne:

1. Rozwój kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwoju Gminy Popów na lata 2020-2030

Strategia Rozwoju Gminy Popów jest dokumentem nakreślającym główne cele i kierunki przyszłego rozwoju gminy, uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej. W ramach strategii zdefiniowano wizję: „Popów dynamicznie rozwijającą się gminą, która efektywnie korzysta z atrakcyjnego położenia, walorów środowiska i aktywnej społeczności na rzecz tworzenia przyjaznego miejsca do życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej" oraz misję: „Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańcom poprzez rozwiniętą infrastrukturę techniczną, tworzenie warunków rozwoju zawodowego w rolnictwie i poza nim, dostęp do szerokiej oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, a także intensywne angażowanie społeczeństwa do budowania dobra wspólnego w zgodzie ze środowiskiem naturalnym." Nawiązując do wizji i misji rozwoju gminy Popów ze względu na stworzenie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu wyodrębniono cztery priorytetowe obszary rozwoju:

- Obszar I – Gospodarka, edukacja, rynek pracy,
- Obszar II – Przyjazne środowisko naturalne,
- Obszar III – Komfort i jakość życia mieszkańców,
- Obszar IV – Zarządzanie i kapitał społeczny.

W ramach każdego z powyższych obszarów zdefiniowano następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Silna pozycja gospodarcza gminy bazująca na wiedzy i przedsiębiorczości mieszkańców, wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwiniętej ofercie spędzania czasu wolnego.
   1.1. Wysoki potencjał intelektualny dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.
   1.2. Rozwój przedsiębiorczości oraz wspieranie zatrudnienia.
   1.3. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
   1.4. Rozwój oferty spędzania czasu wolnego.
2. Wysoki poziom bezpieczeństwa ekologicznego gminy.
   2.1. Skuteczny system ochrony środowiska.

2.2. Efektywny system zarządzania kryzysowego.

3. System usług publicznych wysokiej jakości dostosowany do potrzeb społecznych.
   3.1. Wysoka dostępność komunikacyjna gminy.
   3.2. Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej oraz kulturalnej.
   3.3. Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego i społecznego.
4. Zarządzanie partnerskie sprawami publicznymi.
   4.1. Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne.
   4.2. Wzmacnianie aktywności obywatelskiej oraz partycypacji społecznej mieszkańców.
   4.3. Wzmacnianie tożsamości lokalnej i spójności społecznej.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanej strategii stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy na następne lata. W jej ramach zostały wskazane m.in. trudności we wdrażaniu strategii oraz osiągnięcia w jej realizacji.

Trudności we wdrażaniu strategii

- ograniczone możliwości finansowe gminy,
- zmiana zaplanowanych celów ujętych w strategii na rzecz istotniejszych działań wynikających z bieżących potrzeb gminy Popów.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

Większość z założeń przedstawionych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów na lata 2015-2020 została zrealizowana. Do najbardziej istotnych działań można zaliczyć:

- zatrudnienie asystenta rodziny,
- realizację świadczenia usług opiekuńczych na terenie gminy,
- zatrudnienie opiekunki,
- zmniejszającą się liczbę osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- spadek poziomu nielegalnego zatrudnienia,
- malejącą stopę bezrobocia,
- wzrastającą liczbę inwestorów tworzących nowe miejsca pracy,
- niezwiększającą się liczbę osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii:

- niezwiększająca się liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy,
- brak ośrodków wsparcia,
- nieprowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej,
- brak działań mających na celu poszerzenie placówek pomocy społecznej na terenie gminy,
- brak zainteresowania wolontariatem w obszarze pomocy społecznej,
- brak specjalistycznych usług opiekuńczych.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- większość przedsięwzięć zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Popów na lata 2015-2020, które wpływają na łagodzenie skutków dominujących problemów społecznych w gminie, należy kontynuować lub podjąć w nowej strategii.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane:

- „Uruchomienie Gminnego Ośrodka Kultury w Popowie".
- Cel: uaktywnienie mieszkańców gminy Popów w obrębie działalności kulturalnej i rekreacyjnej.
- Beneficjenci: mieszkańcy gminy Popów (dzieci, młodzież oraz dorośli).

Ogólna ocena realizacji założeń strategii

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, zaproponował ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 3, co oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia.

Krótkie uzasadnienie przyjętej oceny:

Z uwagi na fakt, iż nie wszystkie określone w strategii aspekty działań zostały zrealizowane, proponowana ocena realizacji założeń ww. strategii kształtuje się na poziomie 3 – jako częściowe wdrożenie przyjętych założeń.

Działania ocenione najwyżej:

Uruchomienie Gminnego Ośrodka Kultury w Popowie, powstanie Gminnego Klubu Dziecięcego „Tygrysek" w Zawadach, zatrudnienie asystenta rodziny, opiekunki,

w GOPS-ie Popów, znaczna poprawa stanu bezpieczeństwa w gminie (remont dróg, poboczy, oświetlenia ulic, dojazd dzieci do szkół), prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Popów, osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy korzystają z dostępnych ofert zatrudnienia, udzielanie pomocy przez GOPS Popów osobom najbardziej potrzebującym, w tym osobom i rodzinom ubogim, bezdomnym, bezrobotnym, mającym problemy opiekuńczo-wychowawcze, starszym oraz niepełnosprawnym, dostęp osób pokrzywdzonych przemocą domową do pomocy psychologicznej, społecznej oraz prawnej, kształcenie, doszkalanie kadry GOPS-u Popów.

Działania ocenione najniżej:

Brak podejmowania działań mających na celu poszerzenie sieci placówek pomocy społecznej w gminie, niepodejmowanie działań mających na celu współpracę z sektorem pozarządowym oraz podmiotami ekonomii społecznej.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Popów to gmina wiejska położona w północnej części województwa śląskiego, w obrębie północnej części powiatu kłobuckiego. Zajmuje obszar 102,2 km², co stanowi 11,5% powierzchni powiatu, i jest jedną z dziewięciu powiatowych jednostek terytorialnych. Obszar gminy graniczy: od północnego wschodu z gminą Pajęczno (powiat pajęczański), od wschodu z gminą Nowa Brzeźnica (powiat pajęczański), od południa z gminami Miedźno i Opatów (powiat kłobucki), od zachodu z gminami Lipie (powiat kłobucki) i Działoszyn (powiat pajęczański). Siedziba władz gminy znajduje się w miejscowości Zawady.

W granicach gminy położonych jest 17 sołectw: Annolesie, Brzózki, Dąbrowa, Dąbrówka, Dębie, Florianów, Kamieńszczyzna, Kule, Nowa Wieś, Płaczki, Popów, Rębielice Królewskie, Wąsosz Górny, Wąsosz Dolny, Więcki, Zawady, Zbory.

Na terenie gminy działa 8 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu oraz integracją środowisk lokalnych. Wiejska gmina Popów, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Zielony Wierzchołek Śląska”.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Popów pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Wskazując atuty gminy, wypełniający ankietę najczęściej wymieniali atrakcyjne położenie geograficzne nad rzeką Liswartą oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe. Uzupełnieniem malowniczej przyrody są – wymieniane jako kolejne zalety – potencjał turystyczny i rekreacyjny, kompleksy leśne, czyste i nieskażone środowisko naturalne oraz ciekawe obiekty kultu religijnego (Kalwaria Wąsoska). Duże znaczenie badani przywiązywali również do niskiego poziomu bezrobocia wynikającego z funkcjonowania na terenie gminy licznych zakładów przetwórstwa owocowo-warzywnego oraz ośrodków wypoczynkowych. Wśród atutów wymieniono też zaangażowanie władz samorządowych, ich otwartość na nowe propozycje

rozwoju gminy i współpracę z mieszkańcami. Wypełniający ankietę wspomnieli też o poczuciu bezpieczeństwa, aktywnej działalności Gminnego Centrum Kultury oraz programach pomocowych skierowanych do osób najuboższych.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiała się kwestia ograniczeń finansowych na rozwój i inwestycje, niewystarczający, w stosunku do potrzeb, budżet gminy oraz nieefektywne pozyskiwanie dotacji unijnych. Za równie istotne kwestie ankietowani uznali problemy komunikacyjne utrudniające dotarcie do większych miejscowości oraz wymagającą modernizacji infrastrukturę drogową. Według niektórych badanych problem stanowi także brak ofert pracy dla osób z wyższym wykształceniem, co znacznie zmniejsza szanse na pozostanie w gminie osób młodych i generuje zjawisko eurosieroctwa. Wypełniający ankietę wspomnieli także o dewastacji środowiska naturalnego oraz wysokich podatkach i opłatach lokalnych.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę gminną (modernizacja dróg, rozbudowa kanalizacji, gazyfikacja gminy, budowa chodników i mostów na Liswarcie) oraz usprawnienie komunikacji publicznej. Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano też rozszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej (wytyczanie ścieżek rowerowych, budowa hali sportowej, basenu i kortu tenisowego) oraz zwiększenie dostępności przedszkoli, żłobków i placów zabaw. Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli również zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów, tworzenie miejsc spotkań dla młodzieży oraz rozszerzenie działalności Gminnego Centrum Kultury.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2019 r. gmina liczyła 5 915 osób, wśród których były 3 003 kobiety, które stanowiły 50,77% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 58 osób na km^2. Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2017-2019 ogólna liczba mieszkańców gminy systematycznie malała. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszała się, natomiast liczba najstarszych mieszkańców gminy rosła.

W latach 2017-2019 w każdym kolejnym roku analizy liczba urodzeń była niższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny był więc wyrażony liczbą ujemną. Saldo

migracji ludności gminy w analizowanym okresie wahało się i było w latach 2017-2019 stale dodatnie. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 067	1 042	1 042
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 810	3 770	3 736
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 087	1 113	1 137
ogółem	**5 964**	**5 925**	**5 915**

Dane Urzędu Gminy Popów.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba urodzeń żywych	50	50	52
liczba zgonów	83	71	67
przyrost naturalny	**-33**	**-21**	**-15**

Dane Urzędu Gminy Popów.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba zameldowanych osób spoza gminy	212	187	216
w tym z zagranicy	b.d.	b.d.	b.d.
liczba osób wymeldowanych poza gminę	176	178	161
w tym za granicę	b.d.	b.d.	b.d.
saldo migracji ogółem	**+36**	**+9**	**+55**

Dane Urzędu Gminy Popów.

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa, wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Sieć wodociągowa w gminie Popów jest bardzo dobrze rozwinięta, zaopatruje w wodę blisko 98% mieszkańców. Na terenie gminy występują cztery ujęcia wody, z których odbywa się zaopatrzenie ludności. Są to ujęcia: Popów, Więcki, Dąbrowa i Kamieńszczyzna. Sieć kanalizacyjna ma długość 51,76 km i jest dostępna dla ponad 45% mieszkańców. Na terenie gminy znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków komunalnych oraz 36 oczyszczalni przydomowych. Przepustowość komunalnej oczyszczalni ścieków wynosi 550 m^3 na dobę. Obsługuje ona ok. 45% mieszkańców. Ścieki oczyszczone odprowadzane są do rzeki Liswarty. Gmina prowadzi selektywną zbiórkę odpadów komunalnych. Na jej terenie utworzony został Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, który zlokalizowany jest w Popowie. Odbiorem i zagospodarowaniem odpadów zajmuje się firma wyłoniona w drodze przetargu. Odpady odbierane są raz w miesiącu. Na obszarze gminy sieć gazowa nie występuje. W związku z tym mieszkańcy korzystają z gazu propan-butan dostępnego w butlach. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	75,12
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	5 793 (przy założeniu: 3 osoby na gospodarstwo
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	51,76
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	2 674 (dane przybliżone)
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	2 674 (dane przybliżone)
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	0
liczba przyłączy sieci gazowej	0
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	133
w tym długość dróg gminnych (w km)	67,5

Dane Urzędu Gminy Popów.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2017-2019:

Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2017-2019

2017
1. Przebudowa i rozbudowa pomieszczeń gimnazjum na potrzeby przedszkola, budowa stołówki wraz z zapleczem kuchennym oraz budowa dolnego źródła ciepła, miejscowość Zawady, zakończono w 2019 r.; 2. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Smolarze; 3. Budowa systemu e-usługi dla mieszkańców gminy Popów.
2018
1. Budowa budynku strażnicy OSP wraz ze świetlicą wiejską w miejscowości Wąsosz Górny, zakończono w 2019 r.
2019
1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Dąbrowa, Więcki, Annolesie oraz Wąsosz Dolny i Marianów.

Dane Urzędu Gminy Popów.

5.KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Popów posiada średnio rozwiniętą sieć dróg komunikacji kołowej. Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 133 km (w tym drogi gminne 67,5 km). Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe. Przebiega jedna droga wojewódzka nr 491, łącząca drogę krajową nr 42 w Raciszynie pod Działoszynem z drogami krajowymi nr 43 i 46 w Częstochowie. Gmina organizuje wewnętrzną komunikację dla mieszkańców na gminnej linii komunikacyjnej relacji Popów – Kule. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 131 „Węglówka", łącząca Górny Śląsk z portem w Gdyni. Nie są po niej prowadzone przewozy pasażerskie, a jedynie towarowe. Na terenie gminy nie funkcjonują stacje i przystanki kolejowe.

Głównym środkiem komunikacji zbiorowej są autobusy. Do podmiotów świadczących usługi komunikacyjne należą Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Częstochowie oraz F.H.U. „GEPARD" z Chęcin oferujący transport minibusowy.

Gmina Popów położona jest w odległości ok. 103 km od Katowic (siedziby władz administracji państwowej i samorządowej województwa śląskiego), ok. 18 km od Kłobucka (siedziby władz powiatu kłobuckiego), ok. 33 km od Częstochowy.

6. GOSPODARKA

Gmina Popów jest gminą o charakterze rolniczym. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy wynosi ok. 62%, zaś lasy stanowią 30,5% jej terenu. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	**10 220**
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	6 323
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	3 112
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	785

Dane Urzędu Gminy Popów.

W gminie Popów na przeważającym terenie występują gleby pseudobielicowe i brunatne. Są to gleby niższych klas bonitacyjnych, głównie V i VI (ponad 86% powierzchni gruntów ornych). W kategorii kompleksów przydatności rolniczej gleb najliczniej występują tu kompleksy gleb żytnio-ziemniaczanych słabych i żytnio-ziemniaczanych najsłabszych. Na terenie gminy następuje koncentracja obszaru gruntów w obrębie gospodarstw większych, produkujących duże ilości produktu na rynek. Wśród zasiewów dominuje pszenica, żyto, pszenżyto, jęczmień oraz uprawy przemysłowe, a w produkcji zwierzęcej hodowla drobiu i trzody chlewnej. Rolnictwo jest istotną, choć nie dominującą gałęzią gospodarki na terenie gminy. Podstawową działalnością tego sektora jest produkcja roślinna, a także przetwórstwo owoców i warzyw.

Na terenie gminy występują kopaliny użyteczne, które były bądź są przedmiotem eksploatacji lub są oznaczone jako złoża perspektywiczne: surowce okruchowe – piaski i surowce węglanowe – wapienie.

W latach 2017-2019 liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy rosła. Dane na temat aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Popów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Podmioty gospodarcze na terenie gminy w latach 2017-2019

zakres danych	**2017**	**2018**	**2019**
liczba podmiotów gospodarczych ogółem (według stanu na koniec roku)	507	540	569

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2019 r. na terenie gminy funkcjonowało 569 podmiotów gospodarczych. Przeważająca ich liczba działała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Według danych statystycznych GUS-u w 2019 r. najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw pojazdów samochodowych. Kolejnymi sferami widocznie wyróżniającymi się były przetwórstwo przemysłowe, a także budownictwo.

7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE

W 2019 r. gmina Popów posiadała w swoich zasobach 6 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 299 m^2, w których zamieszkiwało 17 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego wynosiła 49,83 m^2, a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę liczyła 17,59 m^2. Jeśli chodzi o mieszkania socjalne, to w 2019 r. gmina dysponowała 1 takim lokalem o łącznej powierzchni 26 m^2, a w analizowanym roku nie było ono zamieszkiwane. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego, jak i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania socjalnego przypadająca na jedną osobę wynosiła 26 m^2. Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Popów w latach 2017-2019 zawiera poniższa tabela.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkań komunalnych	6	6	6
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m^2)	299	299	299
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	18	17	17
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m^2)	49,83	49,83	49,83
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m^2)	16,61	17,59	17,59
liczba mieszkań socjalnych	1	1	1
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m2)	26	26	26
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	1	1	0
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m^2)	26	26	26
przeciętna pow. użytkowa mieszkania socjalnego na 1 osobę (w m^2)	26	26	26

Dane Urzędu Gminy Popów.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Popów tej formy wsparcia od 1.07.2018 r. udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a dane dotyczące liczby rodzin, którym przyznano dodatek, i ich łącznej wartości prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	–	3 (lipiec-grudzień)	2
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	–	4 (lipiec-grudzień)	3
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	–	1 263,53 (lipiec-grudzień)	3 735,75

Dane Urzędu Gminy Popów.

8. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie funkcjonowało 11 placówek systemu oświaty: w tym 1 klub dziecięcy, 5 placówek wychowania przedszkolnego, w tym 5 przedszkoli oraz 5 szkół podstawowych. Dane na temat opieki nad dziećmi do lat 3, przedszkoli i szkół w gminie oraz podopiecznych i nauczycieli w nich zatrudnionych zawierają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 12. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci objętych opieką	liczba opiekunów
żłobek lub klub dziecięcy	1	10	b.d.
w tym prowadzone przez gminę	1	10	b.d.
w tym prowadzone przez inne podmioty	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Popów.

Tabela 13. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	5	198	12
w tym przedszkola	5	198	12
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Popów.

Tabela 14. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	5	452	97
szkoły ponadpodstawowe	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Popów.

Tabela 15. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Popowie	ul. J. Długosza 7, 42-110 Popów
2.	Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Wąsoszu Górnym	Wąsosz Górny, ul. Witosa 11, 42-110 Popów
3.	Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Rębielicach Królewskich	Rębielice Królewskie, ul. Szkolna 1, 42-110 Popów
4.	Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 w Więckach	Więcki, ul. Szkolna 1, 42-110 Popów
5.	Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5 w Zawadach	Zawady, ul. Szkolna 8, 42-110 Popów
6.	Gminny Klub Dziecięcy „Tygrysek”	Zawady, ul. Szkolna 8, 42-110 Popów

Dane Urzędu Gminy Popów.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminne Centrum Kultury z siedzibą w Popowie. Instytucja realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. Centrum organizuje imprezy o charakterze kulturalnym oraz prowadzi wszelkiego rodzaju kursy i koła zainteresowań dla młodzieży i dorosłych, są to m.in.: nauka gry na gitarze, nauka gry na pianinie, zajęcia wokalne (Studio piosenki), zajęcia plastyczne (Pomysłomania), taneczne (treningi Break Dance), rytmika, zajęcia teatralne, taniec ludowy, siatkówka dla dziewcząt.

W gminie Popów funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna, której zadaniem jest gromadzenie, opracowanie i udostępnienie zbiorów bibliotecznych oraz upowszechnienie wiedzy na obszarze gminy. Biblioteka prowadzi wypożyczalnię i czytelnię. Placówka angażuje się w liczne działania kulturalne. Prowadzi akcje promujące czytelnictwo, m.in. lekcje biblioteczne. Organizuje wystawy, spotkania i konkursy dla czytelników w różnym wieku. Współpracuje z lokalnymi placówkami edukacyjnymi i organizacjami, czynnie angażuje się również w liczne gminne

wydarzenia kulturalne i edukacyjne. W 2019 r. z oferty placówki skorzystało 743 mieszkańców gminy.

Tabela 16. Placówki kultury w gminie w 2019 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	100	1
świetlice	–	–	–
biblioteki i filie	1	743	2

Dane Urzędu Gminy Popów.

Tabela 17. Wykaz placówek kultury w 2019 r.

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminne Centrum Kultury w Popowie	ul. Strażacka 2, 42-110 Popów
2.	Gminna Biblioteka Publiczna w Popowie	ul. Strażacka 2, 42-110 Popów

Dane Urzędu Gminy Popów.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili ofertę edukacyjną szkół w gminie. Według 47,7% badanych jest ona dobra, a kolejne 19% ankietowanych przyznało, że jest dostateczna. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miała jedna trzecia pytanych. Nikt z respondentów nie uznał jej za niedostateczną. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej.

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

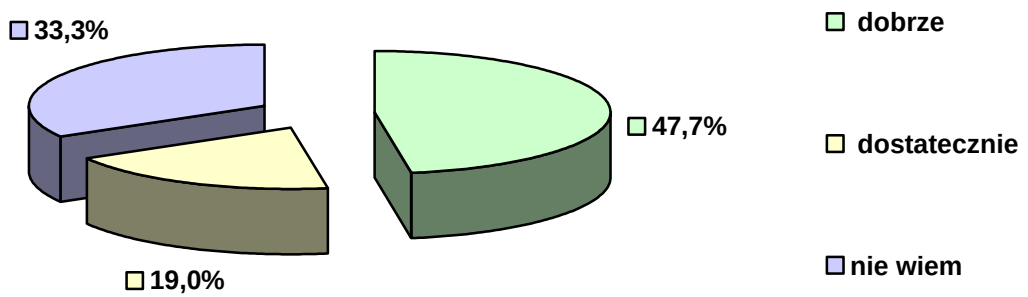

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie, to ponad 57% ankietowanych stwierdziło, że zaspokaja ona potrzeby w tym zakresie. Jednak 14,3% uczestników badania nie podziela tej opinii. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 28,6% pytanych.

Według 42,9% badanych oferta opieki nad dziećmi do lat 3 zaspokaja potrzeby mieszkańców. Brak żłobka jest natomiast problemem dla 19% ankietowanych. Wysoki odsetek (38,1%) respondentów nie potrafił wypowiedzieć się w tej kwestii.

Zdecydowana większość (76,2%) ankietowanych oceniło obecną ofertę kulturalną w gminie pozytywnie. Przeciwnego zdania było 14,3% badanych. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 9,5% respondentów. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

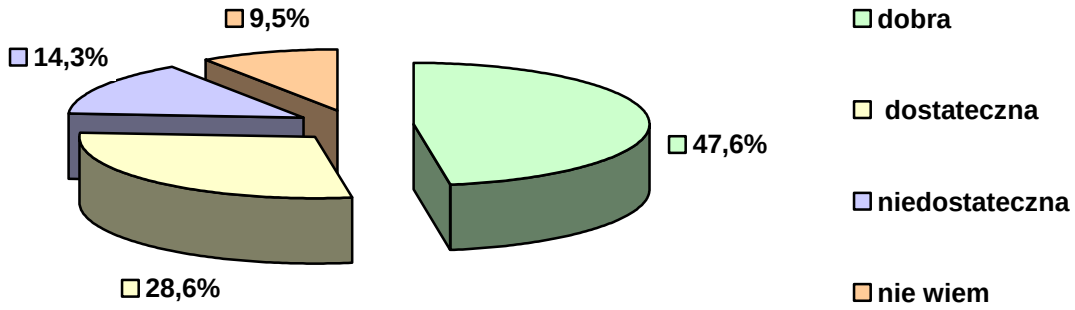

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Popów w 2019 r. funkcjonowały 3 zakłady opieki zdrowotnej oraz działały 2 apteki i 2 punkty apteczne. Dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	3
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	0
liczba prywatnych praktyk lekarskich	0
liczba aptek i punktów aptecznych	4

Dane Urzędu Gminy Popów.

Na terenie gminy nie ma szpitala. Najbliższy szpital rejonowy, który zapewnia opiekę w zakresie chorób wewnętrznych, pediatrii oraz ambulatoryjną, znajduje się w Kłobucku. Ponadto specjalistyczną opiekę ambulatoryjną, jak również szpitalną mieszkańcy gminy Popów mogą uzyskać w Częstochowie.

Wykaz zakładów opieki zdrowotnej, aptek i punktów aptecznych w gminie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 19. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2019 r.

lp.	podmiot	adres
1.	Gminny Ośrodek Zdrowia w Popowie	ul. PCK 4, 42-110 Popów
2.	Poradnia Ogólna w Wąsoszu	Wąsosz Górny, ul. Witosa 8, 42-110 Popów
3.	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Rębielicach Królewskich	Rębielice Królewskie, ul. Główna 24, 42-110 Popów
4.	DOZ Apteka VERIS Popów	ul. Pajęczańska 1/3, 42-110 Popów
5.	Apteka Ogólnodostępna Wąsosz Górny	Wąsosz Górny, ul. Zamojskiego 73, 42-110 Popów
6.	Punkt Apteczny Zawady	Zawady, ul. Częstochowska 12, 42-110 Popów
7.	Punkt Apteczny w Rębielicach Królewskich	Rębielice Królewskie, ul. Główna 34, 42-110 Popów

Dane Urzędu Gminy Popów.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu 3 zakładów opieki zdrowotnej działających na jej terenie. Poniżej zamieszczono tabele z informacjami o najczęściej występujących schorzeniach wśród osób korzystających z opieki medycznej w gminie Popów w 2019 r.

Tabela 20. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2019 r.

rodzaj schorzenia	liczba przypadków
choroby tarczycy	5
cukrzyca	1
niedożywienie	3
otyłość	10
upośledzenie umysłowe	5
padaczka	2
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	38
alergia – dychawica oskrzelowa	8
zniekształcenie kręgosłupa	21
wady rozwojowe – inne	1
zaburzenia rozwoju	1

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej diagnozowano zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, zniekształcenie kręgosłupa oraz otyłość.

Co się natomiast tyczy dorosłej populacji w gminie, to u tych osób najczęściej diagnozowano w 2019 r. choroby układu krążenia oraz cukrzycę. Nieco rzadziej były to choroby tarczycy.

Tabela 21. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie w 2019 r.

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	58
choroby tarczycy	93
cukrzyca	150
niedokrwistość	33
choroby obwodowego układu nerwowego	4
choroby układu krążenia	230
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	36
przewlekłe choroby układu trawiennego	34
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	46

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 22. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2019 r.

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	85
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	56
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	283
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	220

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

W 2019 r. w gminie Popów poradami profilaktycznymi zostało objętych 85 dzieci do lat 3. Pielęgniarki i położne zrealizowały 56 wizyt profilaktycznych u dzieci

do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 283 dzieci i młodzieży, w tym 220 osób zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Rozkład odpowiedzi na temat ocen mieszkańców odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

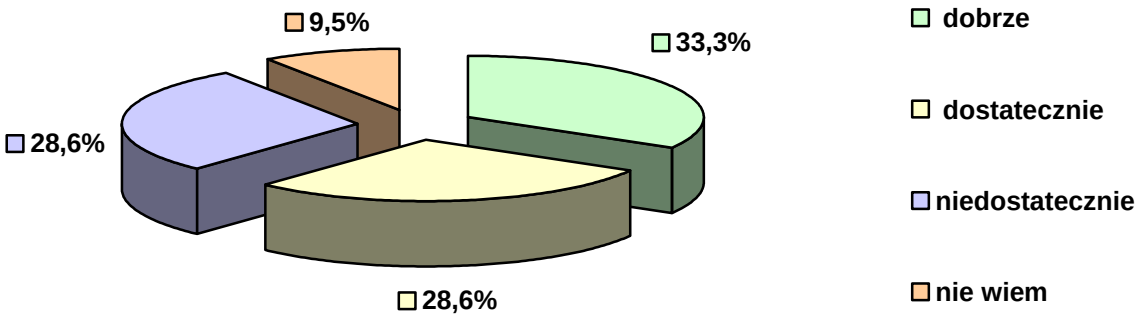

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość mieszkańców pozytywnie oceniła ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Zdaniem jednej trzeciej ankietowanych jest ona dobra, a kolejne 28,6% respondentów stwierdziło, że jest dostateczna. Jednak prawie 29% badanych uznało ją za niedostateczną. Jednoznacznej opinii w tej kwestii nie przedstawiło 9,5% pytanych.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Popów służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki oraz przyroda tego regionu. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składają się obiekty (m.in. stadion sportowy w Zawadach, który posiada boisko do piłki nożnej (pełnowymiarowe i treningowe), stadion do piłki nożnej przy GZSP w Popowie, boiska do koszykówki i siatkówki, strefy aktywności, a także hale gimnastyczne w szkołach.

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmuje się również działający na jej terenie Klub Sportowy „Liswarta” Popów, w skład którego wchodzą drużyny piłki nożnej zarówno seniorów, jak i grup młodzieżowych.

Dane na temat obiektów sportowo-rekreacyjnych i klubów sportowych w gminie zawierają poniższe tabele.

Tabela 23. Sport i rekreacja w 2019 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty rekreacyjno-sportowe	4
kluby sportowe	1
w tym uczniowskie kluby sportowe	–

Dane Urzędu Gminy Popów.

Tabela 24. Wykaz obiektów rekreacyjno-sportowych oraz klubów sportowych na terenie gminy w 2019 r.

Lp.	obiekty	adres
1.	Stadion sportowy	Zawady, ul. Szkolna 8, 42-110 Popów
2.	Stadion do piłki nożnej przy GZSP nr 1 w Popowie	Popów ul. Długosza 7, 42-110 Popów
3.	Boisko do piłki siatkowej oraz koszykówki w GZSP nr 1 w Popowie	Popów ul. Długosza 7, 42-110 Popów
4.	Boisko do piłki siatkowej oraz koszykówki w GZSP nr 5 w Zawadach	Zawady, ul. Szkolna 8, 42-110 Popów
5.	Strefa aktywności	Zawady, 42-110 Popów
6.	Strefa aktywności	Popów, 42-110 Popów
7.	Strefa aktywności	Dębie, 42-110 Popów
8.	Klub Sportowy „Liswarta”	Zawady, ul. Szkolna 8, 42-110 Popów

Dane Urzędu Gminy Popów.

Gmina Popów położona jest w Obniżeniu Górnej Warty, na Wyżynie Woźnicko-Wieluńskiej, będącej częścią Wyżyny Śląsko-Krakowskiej. Cechą charakterystyczną krajobrazu tego obszaru są wzniesienia o wysokości do 200-500 m n.p.m. Usytuowanie w dolinie rzeki Warty i Liswarty wraz z kompleksami leśnymi w sąsiedztwie, zajmującymi ponad 30% powierzchni gminy to duże atuty gminy. Koryto rzeki w wielu miejscach dochodzi do stromego zbocza doliny z jednej strony, a kończy się płaskim brzegiem rzeki (dno doliny) po przeciwnej stronie. Liswarta tworzy liczne zakola i odnogi, opływając niezwykle urokliwe wyspy porośnięte olchami, topolami i różnorodną roślinnością nadrzeczną i łąkową. Jest to wspaniałe miejsce dla spacerowiczów.

Walory przyrodniczo-krajoznawcze gminy oraz czystość i dobry stan naturalnego środowiska stanowią o potencjale turystycznym i rekreacyjnym gminy. Korzystne warunki sprzyjają rozwojowi różnych form rekreacji i turystyki, zwłaszcza ekoturystyki, agroturystyki i turystyki aktywnej. Przez obszar gminy, wzdłuż jej

najatrakcyjniejszych terenów, biegną szlaki turystyczne: m.in. „Zielony Szlak Kłobucki", biegnący z Kłobucka przez Mokrą, Zawady do wsi Wąsosz, a także „Dolina Rzeki Liswarty", gdzie rzeka Liswarta jest niezwykle malowniczym szlakiem kajakowym, co daje również możliwość aktywnego wypoczynku. Chętnie wypoczywają tu też osoby poszukujące spokoju i ciszy oraz wędkarze i grzybiarze.

W Popowie oraz innych miejscowościach gminy można znaleźć ciekawe przykłady historii i kultury tego regionu, m.in.

- kościół drewniany pw. Józefa Robotnika w Popowie,
- kościół pw. św. Andrzeja w Wąsoszu Górnym,
- kapliczki murowane oraz piece wapienne w miejscowościach: Popów, Ręblice Królewskie.

Mimo znacznego potencjału turystycznego regionu baza noclegowa w gminie jest słabo rozwinięta. Na terenie gminy znajduje się kilka ośrodków wypoczynkowych należących do prywatnych właścicieli. Pozostałe to Gospodarstwo Agroturystyczne Brzózki oraz indywidualne domki rekreacyjne dla letniego oraz sobotnio-niedzielnego odpoczynku. Rozmieszczone są głównie w Zawadach wzdłuż rzeki Liswarty oraz we wsiach Brzózki, Nowa Wieś i Kule.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

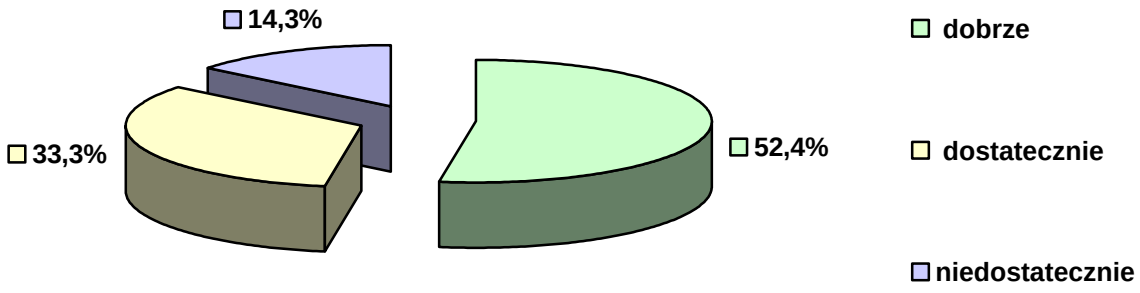

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż zdecydowana większość mieszkańców docenia podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została bardzo pozytywnie oceniona przez uczestników badania, bowiem 52,4%

ankietowanych uznało ją za dobrą, a jedna trzecia respondentów przyznała, że jest dostateczna. Jednocześnie 14,3% badanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Wydział Kryminalny Komendy Powiatowej Policji w Kłobucku w latach 2017-2019 prowadził łącznie 211 postępowań przygotowawczych dotyczących zdarzeń zaistniałych na terenie gminy Popów. W 211 postępowaniach stwierdzono 149 przestępstw. Ze 149 przestępstw stwierdzonych wykryto 125 przestępstw (co daje wykrywalność na poziomie 83,9%), w których skierowano 101 aktów oskarżenia lub wniosków. 24 postępowania zakończono umorzeniem z innych przyczyn, które zaliczają się do spraw wykrytych.

Wśród 149 stwierdzonych przestępstw 38 postępowań dotyczyło przestępstw z tak zwanych 7 kategorii, co stanowi 25,5% wszystkich stwierdzonych na tym terenie naruszeń prawa, tj.:

- kradzieży (14 stwierdzonych na 3 wykryte – 21,4% wykrycia),
- kradzieży z włamaniem (9 stwierdzonych na 1 wykrytą – 11,1% wykrycia),
- zniszczenia mienia (8 stwierdzonych na 2 wykryte – 25% wykrycia),
- uszkodzenia ciała (7 stwierdzonych na 4 wykryte – 51,7% wykrycia).

Pozostałe stwierdzone i jednocześnie wykryte przestępstwa to przede wszystkim:

- znęcanie nad członkami rodziny – 18 postępowań,
- niealimentacja – 16 postępowań,
- wypadek drogowy – 3 postępowania,
- nietrzeźwi kierujący – 28 postępowań,
- przekroczenie zakazów sądowych – 28 postępowań,
- przestępstwa narkotykowe – 4 postępowania.

Wszystkie wymienione przestępstwa dotyczą osób, które ukończyły 17 lat.

Wydział do walki z Przestępczością Gospodarczą KPP w Kłobucku w latach 2017-2019 zarejestrował łącznie 28 przestępstw gospodarczych zaistniałych na terenie gminy Popów:

- oszustwo – 18 postępowań,
- z Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – 2,
- poświadczenie nieprawdy – 2,
- zanieczyszczenie środowiska – odpady –1,

- udaremnienie spłaty majątku – 1,
- z Ustawy o rybactwie śródlądowym – 1,
- dot. Prawa Łowieckiego – 1,
- przyjmowanie korzyści majątkowej – 1,
- naruszanie praw pracowniczych – 1.

Wiek sprawców to od 30 do 50 lat. Ponadto były również prowadzone 2 postępowania względem nieletnich – jedno dotyczyło zwykłego i lekkiego uszkodzenia ciała, drugie – groźby karalnej.

W 2019 r. Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Kłobucku przeprowadzili na terenie gminy 104 interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty". W 2017 r. policjanci wszczęli 15 takich procedur, w 2018 r. – 12, a w 2019 r. 11 procedur.

Według danych II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w sprawach Karnych Sądu Rejonowego w Częstochowie w latach 2017-2019 dozorem objętych było 17 spraw prowadzonych wobec 17 osób z gminy Popów.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Popów pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

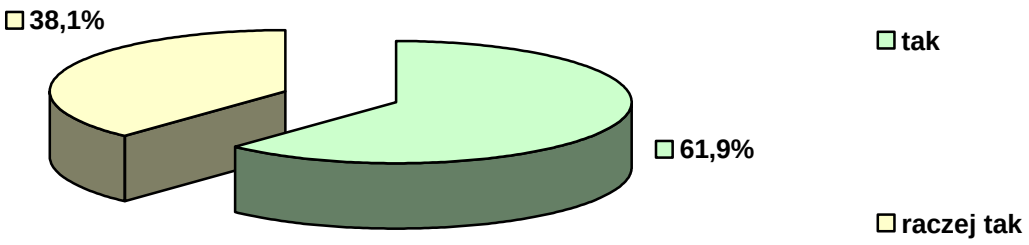

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z wypowiedzi mieszkańców wynika, że w miejscu zamieszkania czują się oni bezpiecznie lub raczej bezpiecznie.

12. POMOC SPOŁECZNA

W zakres działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie wchodzą zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, tj. w szczególności w ramach ustaw o: świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów czy prawo energetyczne.

Z końcem 2019 r. kadrę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 12 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 25. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	2	1
pracownicy socjalni	3	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	1	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	1
pozostali pracownicy	6	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2019 r. w gminie Popów wskaźnik ten był spełniony, bowiem na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 972 mieszkańców. Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia o 1 osobę liczby pracowników kadry kierowniczej, pracowników socjalnych, pracowników wykonujących usługi opiekuńcze oraz pracowników wykonujących specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Tabela 26. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		2	2
	średnie kierunkowe		–	1
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	2
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			2	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Z końcem 2019 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadały 2 osoby z kadry kierowniczej i 2 pracowników socjalnych. Dodatkowo kierownik GOPS-u oraz 2 pracowników socjalnych posiadało ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Ponadto 2 pracowników było zainteresowanych podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2017-2019 w gminie Popów na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 27. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
ogółem	**6 242 172,84**	**6 284 120,79**	**7 303 820,06**
w tym na świadczenia pomocy społecznej	461 539,03	445 690,79	514 522,42
w tym na świadczenia rodzinne	1 719 775,79	1 765 386,90	1 793 619,83

na zadania własne gminy	491 808,09	501 549,49	601 858,93
na zadania zlecone gminie	5 750 364,75	5 782 571,30	6 701 961,13

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w analizowanym okresie rosła.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej GOPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 28. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	107	81	68
liczba rodzin	106	81	68
liczba osób w rodzinach	272	170	149
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	4,56%	2,87%	2,52%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2017-2019 zmniejszała się. Analogicznie wypadał udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2019 r.

Tabela 29. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	0
17-21 lat	0
22-30 lat	1
31-40 lat	12

41-50 lat	14
51-60 lat	13
61-70 lat	3
71 lat i więcej	10
razem	**53**

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Tabela 30. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	6
pracuje dorywczo	2
nie pracuje	20
studiuje	0
uczy się	0
na rencie	3
na emeryturze	12
na zasiłku dla bezrobotnych	1
bezrobotny bez prawa do zasiłku	9

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2019 r. wykazała, że największe grupy stanowiły osoby w wieku 41-50 lat oraz 51-60 lat. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby niepracujące. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ubóstwo	55	42	22	164	97	48
bezdomność	3	1	2	3	1	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	0	1	1	0	8	8
bezrobocie	30	19	13	89	52	41

niepełnosprawność	37	38	29	103	92	72
długotrwała lub ciężka choroba	17	26	16	31	35	22
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	15	11	10	74	48	41
w tym rodziny niepełne	6	5	6	18	12	19
w tym rodziny wielodzietne	9	4	2	56	30	16
przemoc w rodzinie	0	1	0	0	3	0
alkoholizm	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	6	2	4	8	2
zdarzenie losowe	6	0	0	14	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	1	0	0	4	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 były ubóstwo oraz niepełnosprawność. W pierwszym przypadku na przestrzeni rozpatrywanego okresu nastąpił spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia z tego powodu, w drugim – ulegała ona wahaniom. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej były bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba rodzin w przypadku bezrobocia oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zmniejszała się w trakcie rozpatrywanego okresu, natomiast w przypadku długotrwałej lub ciężkiej choroby ulegała wahaniom. Zauważalnymi powodami przyznawania wsparcia były: ulegające wahaniom w analizowanym okresie trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego oraz bezdomność, jak również zmniejszająca się liczba przypadków zdarzeń losowych. Na zbliżonym poziomie pod względem liczby rodzin utrzymywały się pojedyncze przypadki potrzeby ochrony macierzyństwa, przemocy w rodzinie oraz klęski żywiołowej.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Większość ankietowanych pozytywnie oceniła te działania. Zdaniem 42,9% badanych są one dobre, z kolei 9,5% respondentów przyznało, że są dostateczne. Jednocześnie 14,3% uczestników badania stwierdziło, że są one niedostateczne. Problemy z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie miała jedna trzecia pytanych. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

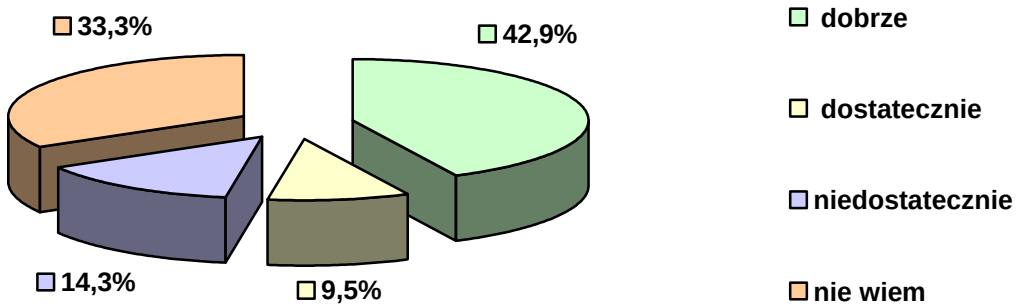

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2017-2019

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
pieniężna	67	73	41	66	72	39	126	129	89
rzeczowa	40	8	28	40	8	18	146	41	46
praca socjalna	X	X	X	115	5	65	292	12	119
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	3	1	1	3	1	1	3	1	1
usługi opiekuńcze	8	10	11	8	10	10	9	12	17
specjalistyczne usługi	2	2	1	2	2	1	7	7	3

opiekuńcze									
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	13	14	14	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

W latach 2017-2019 na terenie gminy Popów najwięcej rodzin korzystało z pomocy w formie pracy socjalnej, przy czym ich liczba w tym okresie ulegała wahaniom. W nieco mniejszym stopniu mieszkańcom przyznawano wsparcie finansowe, głównie w postaci zasiłków, a w następnej kolejności pomoc rzeczową, która najczęściej świadczona jest w postaci posiłków, ubrań bądź przedmiotów codziennego użytku. Zarówno w przypadku pomocy finansowej, jak i w przypadku świadczeń rzeczowych liczba rodzin, którym przyznano pomoc, ulegała wahaniom w trakcie rozpatrywanego okresu. Znacznie mniejsze rozmiary miała pomoc w formie usług opiekuńczych oraz schronienia.

Dodatkową formą pomocy jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron, a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W 2017 r. zawarto 1 kontrakt, w 2018 r. – 3 takie kontrakty, natomiast w 2019 r. zawarto 2 kontrakty socjalne.

Istotnym wsparciem dla beneficjentów pomocy społecznej jest pomoc asystenta rodziny, który przydzielany jest rodzinie na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w danej rodzinie przez pracownika socjalnego po otrzymaniu informacji o trudnościach rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (z uwzględnieniem takich problemów, jak brak pracy, nałogi czy inne trudności, które mogą mieć wpływ na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka). W 2019 r. 10 rodzin dysfunkcyjnych, w których wychowywało się 21 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2017-2019.

Tabela 33. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba asystentów rodziny	1	1	1

liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	11	11	10
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	27	27	21
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	12	25	30
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	ogółem 32 652 śr. własne 15 384	ogółem 37 667 śr. własne 20 896	ogółem 28 295 śr. własne 17 372

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 34. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	0	4	0
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	13	14	14

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Kart Dużej Rodziny w gminie Popów zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 35.Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba wydanych kart	16	25	92

liczba rodzin objętych wsparciem	6	10	52
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	10	20	23

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej GOPS w Popowie przyznawał mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. W latach 2017-2019 wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, rosła, natomiast liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne, zmniejszała się z roku na rok. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 36. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 745 725,36	1 804 107,53	1 831 901,39
liczba osób, którym przyznano świadczenie	330	288	278

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Dane szczegółowe obejmujące liczbę i rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w rozpatrywanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2017	2018	2019
zasiłek rodzinny	5 441	5 101	4 507
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	17	22	17
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	227	191	215
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	168	149	86
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	272	252	222
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	308	294	246
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	748	698	573
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	508	482	405
zasiłek pielęgnacyjny	1 184	1 247	1 298
świadczenie pielęgnacyjne	234	253	270
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się	40	46	43

dziecka			
świadczenie rodzicielskie	81	126	163
dodatek dla opiekuna	0	0	0
razem	9 228	8 861	8 045

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

W latach 2017-2019 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszała się. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka.

Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2017-2019 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej oraz z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. Nieco niższa była liczba dodatków do zasiłku rodzinnego, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego oraz z tytułu samotnego wychowania dziecka.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również **świadczenia wychowawcze**. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Popowie realizował Program Rodzina 500+. W 2019 r. w ramach Programu Rodzina 500+ wypłacono rodzinom z gminy świadczenia na łączną kwotę **4 641 456,41 zł**. W 2019 r. ustalone prawo do świadczenia miały 674 rodziny.

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie **„Za życiem”**. Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to

dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł.** Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W analizowanym okresie w gminie Popów przyznano 2 takie świadczenie w 2019 r.

W 2019 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Popowie wypłacał świadczenie **„Dobry start”**, ustanowione Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. 2018. poz. 1061). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie „Dobry start” trafiło do 502 rodzin i objęło łącznie 707 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 212 100,00 zł.

W ramach programu **„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”** z pomocy skorzystało 62 dzieci i 145 osób dorosłych w 2017 r. oraz 21 dzieci i 72 osoby dorosłe w 2018 r., natomiast w ramach programu **„Posiłek w szkole i w domu”,** który zastąpił poprzednio realizowany program, pomoc otrzymało 26 dzieci i 48 osób dorosłych w 2019 r.

Ponadto GOPS jako organizacja partnerska o zasięgu lokalnym we współpracy z Bankiem Żywności – w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2018**, realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), udzielał pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych osobom i rodzinom, których dochód nie przekraczał 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej. Od sierpnia 2018 r. do czerwca 2019 r. pomocą zostało objętych 140 rodzin (363 osoby). W tym okresie wydano 19 292 200 kilogramów produktów żywnościowych. Przekazano 1 643 paczki żywnościowe. Koszt transportu żywności w programie wyniósł 4 200 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie świadczenia alimentacyjnego, które przyznawane jest na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia

kryterium dochodowego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	21	21	22
liczba przyznanych świadczeń	322	274	283
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	**127 686**	**111 930**	**115 130**

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie na terenie gminy w Wąsoszu Górnym funkcjonuje świetlica wiejska.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Popowie jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy jednostek powiatowych, które obejmują swoim wsparciem teren gminy. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat osób objętych przez nie wsparciem w 2019 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 r.

lp.	nazwa instytucji	adres instytucji	kategoria klienta	liczba osób z gminy objętych wsparciem
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Ks. Skorupki 46, 42-100 Kłobuck	dzieci i młodzież	748
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Skorupki 46, 42-100 Kłobuck	- osoby niepełnosprawne - dzieci pozbawione opieki	28 5
3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	Al. Niepodległości 20/22, 42-216 Częstochowa	osoby niepełnosprawne, dzieci niepełnosprawne	19
4.	Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku	ul. Długosza 114, 42-100 Kłobuck	osoby bezrobotne	108

5.	Sąd Rejonowy w Częstochowie II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach karnych	ul. Żwirki i Wigury 9/11, 42-202 Częstochowa	osoby nadużywające alkoholu, ofiary przemocy w rodzinie	17
6.	Komenda Powiatowa Policji w Kłobucku	ul. Bohaterów Bitwy pod Mokrą 5, 42-100 Kłobuck		b.d.
7.	Lokalny punkt pomocy pokrzywdzonym przestępstwem przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie – Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem	ul. Skorupki 46, 42-100 Kłobuck Al. Pokoju 12, 42-200 Częstochowa	ofiary przemocy w rodzinie	b.d.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kłobucku w roku szkolnym 2018/2019 regularnie prowadziła współpracę ze wszystkimi szkołami i przedszkolami z terenu gminy Popów. Oferowana pomoc obejmowała:

- badania psychologiczno-pedagogiczne dzieci w wieku 0-3 lat,
- badania psychologiczno-pedagogiczne dzieci w wieku przedszkolnym, w okresie edukacji wczesnoszkolnej, starszym wieku szkolnym, m.in. pod kątem trudności w nauce, dysleksji rozwojowej, problemów emocjonalnych, zaburzeń w zachowaniu,
- badania psychologiczno-pedagogiczne dzieci pod kątem wydania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju,
- diagnozę i terapię logopedyczną,
- terapię psychologiczną,
- screeningowe badania słuchu SAT,
- badania platformą zmysłów „Widzę”, „Słyszę”, „Mówię”,
- porady dla rodziców w sprawach dotyczących wspierania rozwoju dzieci, wychowania, rozwiązywania problemów edukacyjnych i wychowawczych (każdorazowo po badaniu),
- porady indywidualne dotyczące określenia predyspozycji zawodowych, wyboru dalszej ścieżki kształcenia i zawodu.

Badania powyższe wykonywane były zarówno na terenie Poradni, jak też na terenie szkół i przedszkoli, zgodnie z zapotrzebowaniem danej placówki.

Ponadto na terenie Gminnego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Popowie w wymienionym roku szkolnym systematycznie prowadzony był punkt konsultacyjny (1 raz w miesiącu) – w ramach comiesięcznych spotkań możliwe były konsultacje z pedagogiem i psychologiem dla rodziców, nauczycieli, pedagoga szkolnego, przeprowadzano też badania psychologiczno-pedagogiczne.

Obok wymienionych form pomocy prowadzone były również przesiewowe badania logopedyczne. Dzieci i młodzież w wieku szkolnym korzystała z zajęć warsztatowych: „Dopalacze – nowe narkotyki", „Trening koncentracji uwagi dla dzieci w okresie edukacji wczesnoszkolnej", „Razem możemy więcej", „Wpływ gier komputerowych na funkcjonowanie dziecka", „Poznajmy się wzajemnie", „Twórzmy zgraną grupę", „Nie nietolerancji", „My wszyscy w naszej klasie", „Bezpieczne korzystanie z komputera. Bezpieczeństwo w sieci", „Żyję zdrowo", „Żyję zdrowo – profilaktyka uzależnień", „Planuję swoją przyszłość", „Integruję się z grupą, nie jestem agresywny", „Zły dotyk", „Agresywnie czy asertywnie".

Odbywały się także pogadanki dla rodziców i rady szkoleniowe dla nauczycieli: „Omówienie wskazówek do pracy z dzieckiem", „Nagradzać czy karać? O nagrodach, karach i konsekwencjach", „Wspieranie nauczycieli w rozpoznawaniu deficytów, kompetencji językowych", „Wpływ multimediów na funkcjonowanie dziecka", „Rozwój dziecka w wieku przedszkolnym 3-6 lat", „Wpływ domu rodzinnego na rozwój dziecka", „Gotowość szkolna dziecka".

Ogółem w roku szkolnym 2018/2019 liczba dzieci z gminy Popów objętych opieką Poradni wyniosła w przybliżeniu 748.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku w odniesieniu do mieszkańców gminy realizuje zadania w zakresie pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u.

Tabela 40. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	2
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	–	–	–

liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	3	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	3	3	3
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	4	2
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	2	2	2
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	–	–	–

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku.

13. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Popów w latach 2017-2019 ulegała zmianom, bowiem wahała się liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych. Liczba kobiet, które w latach 2017-2019 stanowiły większość ogółu osób pozostających bez pracy, ulegała zmniejszeniu. Udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w trakcie rozpatrywanego okresu ulegał wahaniom. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 41. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 810	3 770	3 736
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	126	132	108
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	75	73	65
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	3,31%	3,50%	2,89%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2017-2019 w powiecie kłobuckim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 42. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
stopa bezrobocia w powiecie kłobuckim	7,4%	7,3%	6,4%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	5,2%	4,3%	3,6%
stopa bezrobocia w kraju	6,6%	5,8%	5,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2017-2019 powiat kłobucki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa śląskiego i kraju stopą bezrobocia. Zarówno w województwie, powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2019 r. dla gminy Popów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 43. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	21	13	61,9%
25-34 lata	29	23	79,3%
35-44 lata	25	20	80,0%
45-54 lata	17	6	35,3%
55-59 lat	12	3	25,0%
60 lat i więcej	4	x	x
czas pozostawania bez pracy	**liczba bezrobotnych**		**udział kobiet (w %)**
	ogółem	**kobiet**	
do 1 miesiąca	14	6	42,9%
1-3 miesiące	15	5	33,3%
3-6 miesięcy	19	14	73,7%
6-12 miesięcy	16	11	68,8%
12-24 miesiące	21	15	71,4%
powyżej 24 miesięcy	23	14	60,9%
wykształcenie	**liczba bezrobotnych**		**udział kobiet (w %)**
	ogółem	**kobiet**	
wyższe	13	10	76,9%
policealne i średnie zawodowe	33	25	75,8%
średnie ogólnokształcące	5	5	100%
zasadnicze zawodowe	34	14	41,2%
gimnazjalne i niższe	23	11	47,8%
staż pracy	**liczba bezrobotnych**		**udział kobiet**

	ogółem	kobiet	(w %)
bez stażu	8	4	50,0%
do 1 roku	23	18	78,3%
1-5 lat	26	17	65,4%
5-10 lat	18	12	66,7%
10-20 lat	23	12	52,2%
20-30 lat	8	2	25,0%
30 lat i więcej	2	0	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku.

Na koniec 2019 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata i 35-44 lata, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym, osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy i od 12 do 24 miesięcy oraz osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat oraz do 1 roku i od 10 do 20 lat. Najmniej bezrobotnych w 2019 r. było w następujących grupach: osób w wieku powyżej 60 lat, osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca, osób z wykształceniem średnim oraz osób ze stażem pracy powyżej 30 lat.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym, osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy, osób w wieku 35-44 lata oraz osób ze stażem pracy do 1 roku.

Wśród ogółu bezrobotnych 89 osób (w tym 54 kobiety) znalazło się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – 35 osób (22 k.) było w wieku do 30. roku życia, w tym 21 osób (13 k.) do 25. roku życia, 51 osób (31 k.) było długotrwale bezrobotnych, 22 osoby (6 k.) były w wieku powyżej 50 lat, 23 osoby (21 k.) posiadały co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat, 1 osoba (1 k.) posiadała co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia, 1 osoba była niepełnosprawna.

Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku w ramach współpracy z GOPS-em w Popowie średnio dwa razy w miesiącu przesyła do Ośrodka oferty pracy, które następnie są przesyłane pracownikom socjalnym oraz asystentowi rodziny do wykorzystania wśród osób bezrobotnych.

W gminie Popów bezrobocie było trzecim, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach jego poziom ulegał

wahaniom, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

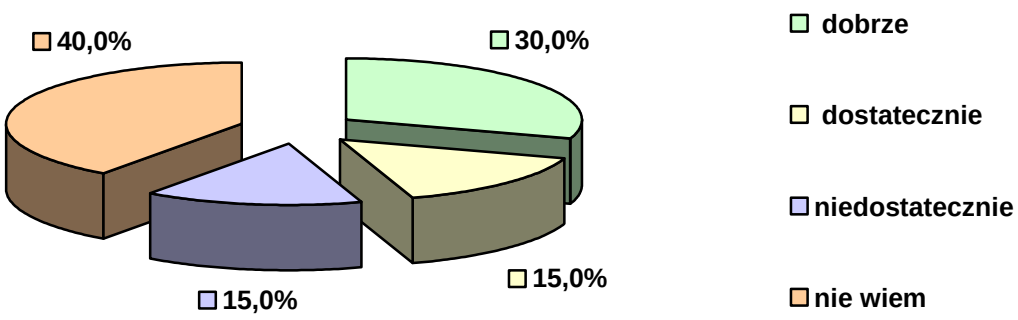

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu zostały uznane za dobre przez 30% badanych, a kolejne 15% ankietowanych przyznało, że są one dostateczne. Jednak 15% pytanych stwierdziło, że są one niedostateczne. Wysoki odsetek (40%) respondentów nie potrafił tych działań ocenić.

14. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to zjawisko społeczne polegające na braku domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego jednostce lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w danym społeczeństwie za wystarczający. Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych.

Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Popów z powodu bezdomności ograniczała się w latach 2017-2019 do kilku przypadków, co uwidacznia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 44. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS-u z powodu bezdomności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	3	1	2
liczba osób w rodzinach	3	1	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

W 2019 r. udzielono schronienia w schronisku 1 osobie bezdomnej. Koszt pobytu został poniesiony w 2020 r.

15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorządy lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono dodatkowe środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Poniższa tabela prezentuje dane na temat wielkości środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Popów.

Tabela 45. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019

rodzaj	wartość w zł		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	109 174,09	101 005,14	109 015,25

Dane Urzędu Gminy Popów.

W latach 2017-2019 wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Popów ulegała wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2017 r. – 109 174,09 zł.

Tabela 46. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	plan: 124 000,00 wydatki: 78 000,00	plan: 157 382,52 wydatki: 135 102,92	plan: 140 895,00 wydatki: 133 387,34

na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	1 000,00	1 000,00	1 000,00
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	**79 000,00**	**136 102,92**	**134 387,34**

Dane Urzędu Gminy Popów.

W latach 2017-2019 wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Popów ulegała wahaniom.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Popowie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 47. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	9	9	9

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Popowie.

Tabela 48. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	15	15	20
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Popowie.

W latach 2017-2019 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu, rosła i wyniosła odpowiednio: 15, 15 i 20 osób. W analizowanym okresie Komisja nie występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego.

Tabela 49. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	20	20	47
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA	0	0	0

skierowała na terapię			
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Popowie.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA kontaktowała się odpowiednio z 20, 20 i 47 osobami dotkniętymi tym problemem. W latach 2017-2019 GKRPA nie kierowała na terapię i nie składała do prokuratury zawiadomień o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano w badaniu ankietowym mieszkańców. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

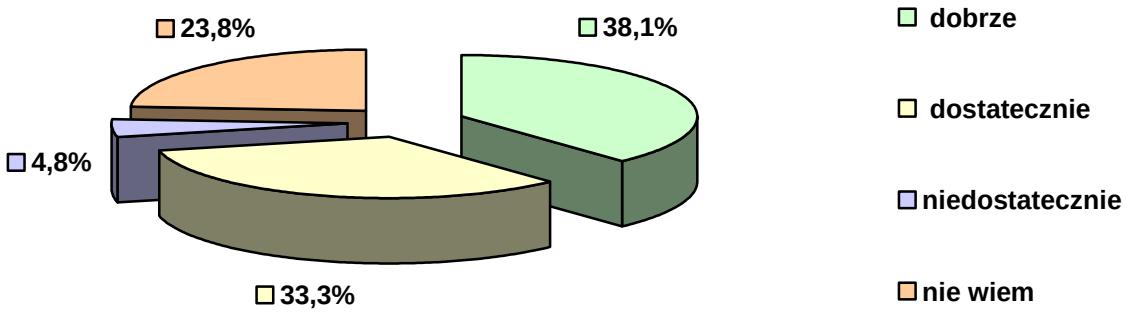

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Według 71,4% badanych działania przeciwdziałające uzależnieniom są dobre lub dostateczne. Tylko 4,8% ankietowanych uznało je za niedostateczne. Zdania w tej sprawie nie przedstawiło 23,8% respondentów.

W pewnej sprzeczności z tymi danymi pozostają wyniki badania ankietowego, gdzie alkoholizm był najczęściej wskazywanym problemem lokalnym dostrzeganym przez respondentów. Oznacza to, iż jest dotkliwie odczuwany przez mieszkańców i może stanowić realne zagrożenie porządku społecznego i prawidłowego funkcjonowania rodzin.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

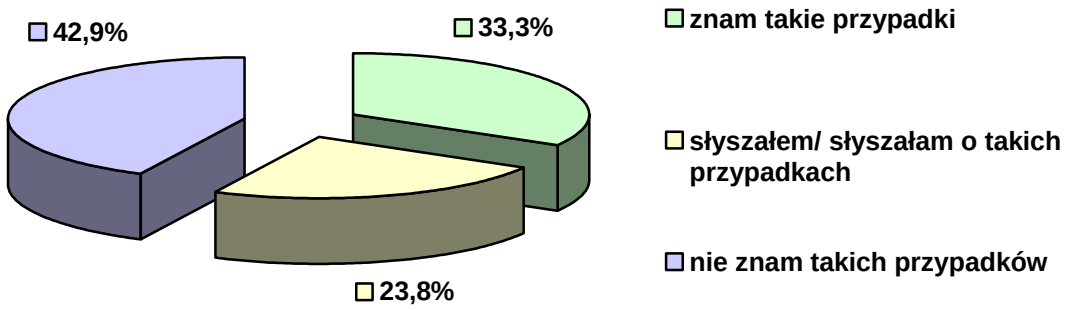

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 57,1% respondentów twierdzi, iż zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie lub o nich słyszało. Prawie 43% ankietowanych odpowiedziało, że takich przypadków nie zna.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, 28,6% badanych odpowiedziało przecząco. Jednak według 14,3% ankietowanych takie ryzyko istnieje. Wysoki odsetek (57,1%) respondentów wskazał na odpowiedź „nie wiem", co może świadczyć o braku świadomości części badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem.

Wykres 10. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

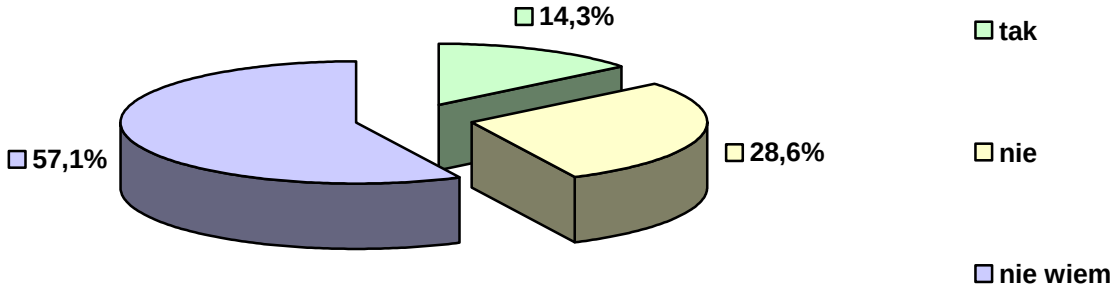

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie powinno opierać się na ścisłej współpracy wszystkich powołanych do tego instytucji i organizacji. Konieczne jest dokładne rozpoznanie danego problemu i okoliczności jego występowania oraz zapewnienie ciągłości działań podejmowanych wcześniej, jak choćby w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty". Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli GOPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Popów prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 50. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	12	11	12
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	5	6
liczba spotkań grup roboczych	78	90	71
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart"	**17**	**16**	**17**
w tym sporządzone przez Policję	15	12	11
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	2	0	6
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart"	7	19	**24**
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	6	6	8
liczba zawiadomień do Prokuratury	**–**	**–**	**–**
liczba zawiadomień do Sądu Rodzinnego	–	–	–

liczba osadzonych w zakładzie karnym na podstawie informacji uzyskanej z zakładu karnego	–	–	–

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Popów.

Zakończenie procedury „Niebieskiej Karty" następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu przemocy w rodzinie udzielono 1 rodzinie (3 osobom w rodzinach) w 2018 r. W pozostałych latach analizy takiej pomocy nie świadczono. W rozpatrywanym okresie wsparcie z powodu alkoholizmu lub narkomanii nie było przyznawane.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w placówkach oświatowych realizowane były liczne przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie kampanii, programów, wykładów, spotkań ze specjalistami, szkoleń, warsztatów, spektakli i pogadanek oraz konkursów, akcji społecznych i charytatywnych, imprez sportowych, artystycznych i okolicznościowych.

Do ważnych zadań zrealizowanych przez GKRPA należy zaliczyć działania wspierające rozwój rekreacji, organizacji czasu wolnego oraz organizację spotkań rodzinnych o charakterze festynów, w tym m.in. dofinansowanie do organizacji Dnia Dziecka połączonego z Dniem Sportu. W ramach zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez działalność edukacyjną i profilaktyczną sfinansowano organizację zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych, a także działalność artystyczną zespołu Popowiaczki. Ze środków GKRPA sfinansowano też naukę pływania dla dzieci z klas młodszych z terenu gminy. Dofinansowano również akcję Honorowego Krwiodawstwa. Tradycyjnie zorganizowano cykl konkursów przedmiotowych, sportowych i artystycznych dla młodzieży szkolnej. W ramach wspomagania instytucji i stowarzyszeń wspierano działalność KGW i Koła Emerytów. Ważnym elementem działalności komisji jest współorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci. W ramach współpracy z ZHP zorganizowano w czasie wakacji półkolonie.

Przeprowadzono także akcję informacyjną dla sprzedawców alkoholu w formie plakatów i ulotek.

W gminie Popów jednostką wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie jest (obok GOPS-u, GKRPA i ZI) Punkt Konsultacyjny. W ramach jego działalności udzielono pomocy psychologicznej i wsparcia około 20 osobom uzależnionym od alkoholu. Wsparciem objęto także rodziny tych osób. Łącznie z pomocy punktu skorzystało około 45 osób. Ponadto działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Popowie objął w 2019 r. wsparciem 79 osób.

16. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa im. Jana Długosza w Gminnym Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 1 w Popowie (liczba uczniów: 129, liczba nauczycieli: 20),
- Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2 w Wąsoszu Górnym (liczba uczniów: 85, liczba nauczycieli: 24),
- Szkoła Podstawowa im. Wł. St. Reymonta w Gminnym Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 3 w Rębielicach Królewskich (liczba uczniów: 63, liczba nauczycieli: 14),
- Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 4 w Więckach (liczba uczniów: 86, 33 dzieci – przedszkole, liczba nauczycieli: 25).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż 3 placówki zatrudniają psychologa, a tylko 1 pedagoga, z porad logopedy mogą skorzystać uczniowie 3 szkół, zaś z doradcy zawodowego – 2 szkół. 3 placówki zapewniają opiekę pielęgniarską. Uczniowie wszystkich placówek mają dostęp do sali gimnastycznej, boiska sportowego, a także do Internetu. W żadnej ze szkół nie utworzono klas integracyjnych. Dożywianie

uczniów prowadzą wszystkie placówki z terenu gminy. Wszystkie szkoły zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a 3 z nich organizują nauczanie indywidualne. Placówki oświatowe oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, rewalidacyjne, a także techniki uczenia się i zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalne i społeczne.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Wszystkie szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, językowe, plastyczne, muzyczne, teatralne, recytatorskie, komputerowe, sportowe, krajoznawczo-turystyczne, robotyka oraz drużyny ZHP i Związku Strzeleckiego, a także zajęcia przygotowujące uczniów do egzaminów klasy VIII.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 51. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2018/2019

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	występowanie		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	3	3
sięganie po alkohol	–	–	4
sięganie po narkotyki	–	–	4
niszczenie mienia szkolnego	–	–	4

kradzieże na terenie szkoły	–	–	4
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	–	–	4
udział w grupach negatywnych	–	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1	1	3
autoagresja	–	–	4
ucieczki z domu	–	–	4
przestępczość ujawniona	–	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	1	3

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówce oświatowej gminy.

Tabela 52. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2018/2019

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3
zaniedbanie	–
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1
przemoc w rodzinie	1
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówce oświatowej gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów stwierdzono 3 przypadki palenia papierosów, jak również po 1 przypadku wymagającym nadzoru kuratora oraz agresji i przemocy w grupie rówieśniczej. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 3 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 1 przypadek uzależnień i 1 przypadek przemocy w rodzinie.

Przedstawiciele dwóch spośród badanych placówek nie zauważyli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, zaś pozostali dwaj ankietowani nie byli w stanie stwierdzić, czy w analizowanym okresie taki wzrost nastąpił.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach uczniów, to w opinii przedstawicieli dwóch placówek w ciągu trzech ostatnich lat nie nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji, zaś trudności z oceną tego zagadnienia miało pozostałych dwóch uczestników badania.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez wszystkich uczestników badania.

Współpraca placówek oświatowych z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli szkół zadowalająca. Do podmiotów, z którymi szkoła najczęściej współpracuje, uczestnicy badania zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Kuratorium Oświaty, Gminny Ośrodek Kultury, Policję, Ochotniczą Straż Pożarną, KGW oraz parafie.

Pomoc, jaką szkoły oferują dzieciom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na wsparcie psychologa i wspomaganie procesu uczenia się, dofinansowanie wycieczek szkolnych i wyjazdów kulturalnych. Placówki umożliwiają zgłoszenia do programów stypendialnych, oferują opiekę w świetlicy, udzielają też informacji na temat źródeł wsparcia i pomocy materialnej.

Pomoc, jaką szkoły oferują dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami, psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z porad i wsparcia pedagogów i psychologów szkolnych oraz dyrekcji, uczestniczą w zajęciach dodatkowych i w świetlicy szkolnej, a także w programach profilaktyczno-edukacyjnych.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, zwiększenia liczby godzin pracy psychologa, a także prowadzenia szkoleń dla nauczycieli oraz pogadanek i warsztatów dla uczniów. Poprawa efektywności procesu edukacji i wychowania wymaga też zintensyfikowania kontaktów z rodzicami oraz organizowania dla nich warsztatów.

17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Popów wynika, że w latach 2017-2019 liczba osób w wieku poprodukcyjnym rosła, wzrastał także

udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 53. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkańców gminy ogółem	5 964	5 925	5 915
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 087	1 113	1 137
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	18,2%	18,8%	19,2%

Dane Urzędu Gminy Popów.

Rosnąca liczba osób starszych przy zmniejszającej się z roku na rok liczbie zarówno dzieci i młodzieży, jaki i osób w wieku produkcyjnym pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Popowie w 2019 r. udzielił pomocy 13 osobom w wieku powyżej 61 lat, co przełożyło się na 24,5% ogółu odbiorców pomocy społecznej w gminie.

W ramach swojej działalności GOPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 54. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	8	10	10
liczba osób łącznie w rodzinach	9	12	17

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

W analizowanym okresie Ośrodek świadczył też specjalistyczne usługi opiekuńcze – w latach 2017-2018 2 rodzinom, w 2019 r 1 rodzinie.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotykają osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług i opieki medycznej oraz rehabilitacji, brak odpowiedniej opieki oraz problemy komunikacyjne, a także niskie dochody przyczyniające się do ubóstwa. Zwrócono także uwagę na trudności dnia codziennego oraz marginalizację i wykluczenie społeczne.

Z przytoczonych opinii wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, ankietowani dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż większość respondentów stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, była reprezentowana przez 5% respondentów.

Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinie, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Bieżące informacje dotyczące osób niepełnosprawnych są trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Dane z ostatniego spisu dotyczące osób niepełnosprawnych nie są dostępne na poziomie gmin. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie Popów, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie wynika, że w latach 2017-2019 niepełnosprawność była drugim, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w latach 2017-2019.

Tabela 55. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	37	38	29
liczba osób łącznie w rodzinach	103	92	72

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Popowie.

Należy dodać, że w 2019 r. GOPS przyznał 222 świadczenia w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Częstochowie dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Popów.

Tabela 56. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	6	8	4
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	18	18	15
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	8	6	7
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	9	9	6
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	1	3	2

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Częstochowie.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Popów mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

w Kłobucku, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 57. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	7	4	9
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	15	17	15
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	0	2	4

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotykają osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano najczęściej niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych oraz brak odpowiednich środków komunikacji publicznej przystosowanych do transportu osób niepełnosprawnych. Wskazywano także na brak ofert pracy, miejsc spotkań oraz klas integracyjnych w placówkach oświatowych, a także izolację i wykluczenie społeczne.

Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym zauważa obecność osób niepełnosprawnych w środowisku. Mieszkańcy dostrzegają też niedostatki w specjalistycznej opiece oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Zdecydowana większość (80,9%) mieszkańców uważa, że w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, ale jednocześnie 14,3% badanych nie podziela tej opinii. Blisko 5% pytanych nie było w stanie jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 11. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

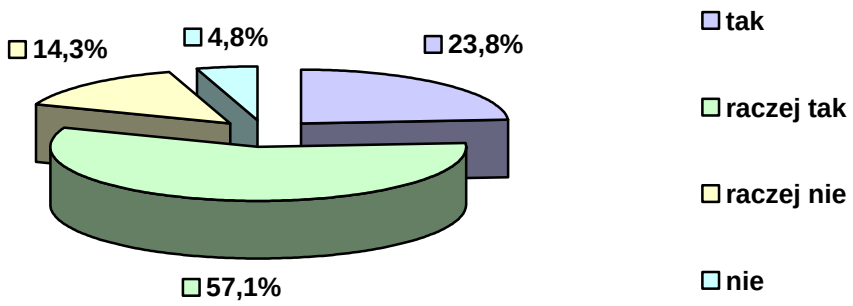

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

W 2019 r. na terenie gminy Popów funkcjonowało 8 organizacji pozarządowych. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecania organizacjom zadań własnych. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 58. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2019 r.

lp.	nazwa organizacji	adres	charakterystyka prowadzonych działań
1.	Klub Sportowy „Liswarta”	ul. Jana Długosza 7, 42-210 Popów	– działanie na rzecz sportu, – promocja idei zdrowego stylu życia, – organizacja obozów i zgrupowań dla zawodników.
2.	ZHP Chorągiew Śląska Hufiec Kłobuck	ul. Orzeszkowej 44, 42-100 Kłobuck	– stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju człowieka, – kształtowanie osobowości człowieka odpowiedzialnego, – upowszechnianie w społeczeństwie takich wartości jak: wolność, prawda, sprawiedliwość, demokracja, samorządność, równouprawnienie, tolerancja i przyjaźń, – umożliwienie nawiązywania kontaktów międzyludzkich ponad wszelkimi podziałami, – propagowanie wiedzy na temat przyrody, ekologii oraz kształtowanie potrzeby kontaktu z przyrodą.

3.	Ochotnicza Straż Pożarna Popów	ul. Strażacka 1, 42-210 Popów	– prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, – udział w akcjach ratowniczych, – działanie na rzecz ochrony środowiska.
4.	Ochotnicza Straż Pożarna Rębielice Królewskie	ul. Główna 64, 42-110 Rębielice Królewskie	
5.	Ochotnicza Straż Pożarna Dębie	Dębie 50, 42-210 Popów	
6.	Ochotnicza Straż Pożarna Wąsosz Górny	ul. Nadrzeczna 1, 42-110 Wąsosz Górny	
7.	Ochotnicza Straż Pożarna Więcki	ul. Długa 42, 42-110 Więcki	
8.	Ochotnicza Straż Pożarna Zbory	ul. Spokojna 69a, 42-110 Zbory	

Dane Urzędu Gminy Popów.

W 2019 r. w gminie Popów funkcjonowały 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia ich wykaz.

Tabela 59. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. św. Józefa Robotnika w Popowie	ul. Wieluńska 28a, 42-100 Popów
2.	Parafia pw. św. Andrzeja Ap. Sanktuarium Pasyjne i Maryjne w Wąsoszu Górnym	Wąsosz Górny, ul. Rynek 2, 42-110 Popów
3.	Parafia pw. św. Rocha Wyznawcy w Rębielicach Królewskich	Rębielice Królewskie, ul. Główna 28, 42-110 Popów

Dane Urzędu Gminy Popów.

Parafie w gminie Popów należą do archidiecezji częstochowskiej, przy czym parafia pw. św. Józefa Robotnika wchodzi w skład dekanatu miedźnowskiego, parafia pw. św. Andrzeja Apostoła to dekanat pajęczański, a parafia pw. św. Rocha Wyznawcy to dekanat kłobucki.

19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY

Uczestników badania ankietowanego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono także o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Respondentów

poproszono również o ocenę komunikacji z władzami samorządowymi i ocenę poziomu zadowolenia z faktu zamieszkiwania na terenie gminy.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali alkoholizm. W dalszej kolejności wymieniali zanik więzi społecznych i dewastację środowiska naturalnego oraz bezrobocie i rozpad rodzin, a także przemoc w rodzinie i bezradność opiekuńczo-wychowawczą. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

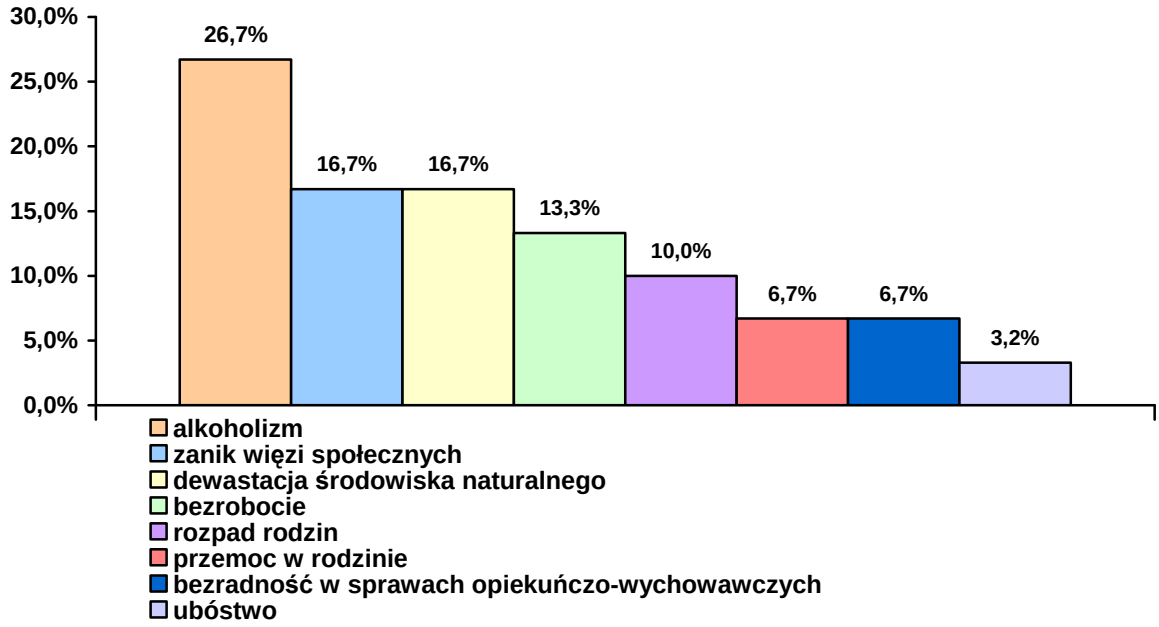

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych, wydarzeń kulturalnych i sportowych oraz warsztatów tematycznych (np. kulinarnych), a także tworzenia miejsc spotkań oraz inicjowania przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną. Zwrócono uwagę na potrzebę mobilizowania mieszkańców do udziału w zebraniach z władzami gminy i podejmowania działalności społecznej.

Wskazując działania, które mogłyby przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, uczestnicy badania wymieniali najczęściej zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów na terenie gminy oraz realizowanie inicjatyw i wniosków zgłaszanych przez mieszkańców.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

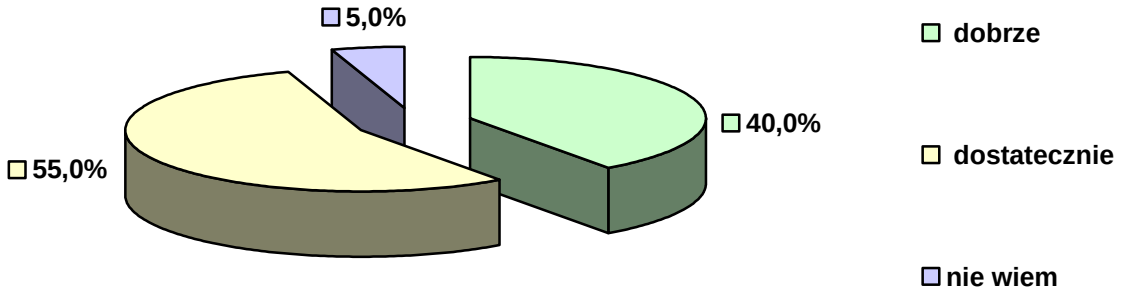

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Mieszkańcy gminy bardzo pozytywnie ocenili komunikację z władzami samorządowymi. Zdaniem 40% respondentów jest ona dobra, z kolei 55% ankietowanych przyznało, że jest dostateczna. Opinii w tej kwestii nie było w stanie przedstawić 5% pytanych. Nikt z badanych nie stwierdził, że jest ona niedostateczna.

Ankietowanych poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gmina Popów jest dobrym miejscem do zamieszkania, bowiem w odpowiedzi na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy wszyscy respondenci wyrazili opinię pozytywną. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

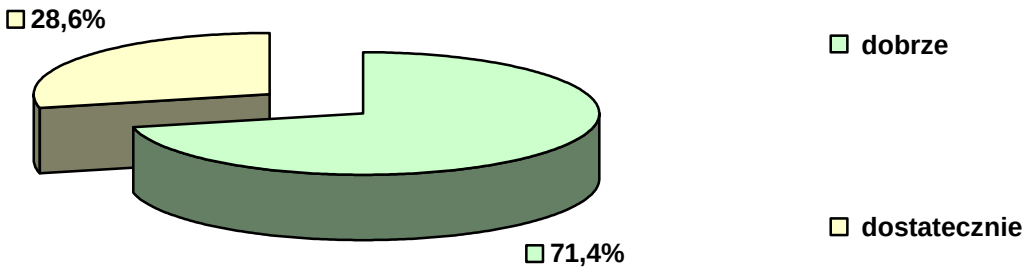

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS

Polityka równości szans jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci. W latach 2017-2019 w gminie Popów struktura ludności pod względem płci była stabilna; stale nieco więcej niż połowę mieszkańców stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 60. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba ludności gminy ogółem	5 964	5 925	5 915
liczba kobiet	3 031	3 012	3 003
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,82%	50,84%	50,77%

Dane Urzędu Gminy Popów.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku w latach 2017-2019 kobiety stanowiły ponad połowę ogółu osób bezrobotnych w gminie.

Tabela 61. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba bezrobotnych ogółem	126	132	108
liczba bezrobotnych kobiet	75	73	65
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	59,5%	55,3%	60,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kłobucku.

Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety zdecydowanie przeważały we wszystkich wyróżnionych kategoriach, zarówno jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy, wykształcenie i staż pracy. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, wyższym oraz policealnym i średnim zawodowym, osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy, od 12 do 24 miesięcy i od 6 do 12 miesięcy oraz osób ze stażem pracy do 1 roku, od 5 do 10 lat i od 1 roku do 5 lat, a także osób w wieku 35-44 lata, 25-34 lata oraz 18-24 lata.

Może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet, a w działaniach tych należy uwzględnić szeroki zakres rozwiązań ułatwiających kobietom godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie Popów przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 20 ankiet wypełnionych przez mieszkańców gminy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto, ich zdaniem, jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi zawarto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 15. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

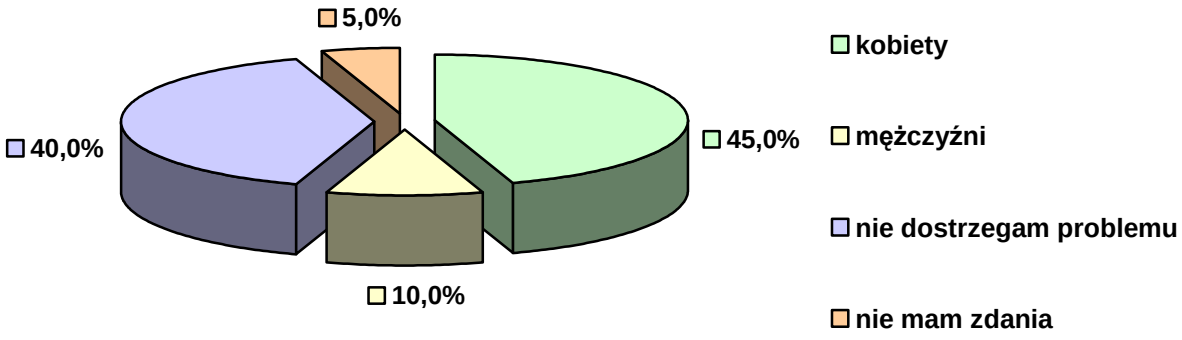

Dane z badania ankietowego.

Zdaniem 45% ankietowanych bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Według 10% uczestników badania są to mężczyźni. Problemu zawartego w pytaniu nie dostrzega 40% respondentów. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 5% pytanych.

Badanie ankietowe pozwoliło również poznać wiedzę biorących w nim udział respondentów na temat problematyki równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Zdecydowana większość (90%) spośród pytanych mieszkańców odpowiedziała, że nie spotkała się z przypadkami dyskryminacji ze

względu na płeć w gminie. Jednocześnie 10% respondentów stwierdziło, iż o takich przypadkach słyszało. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 16. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

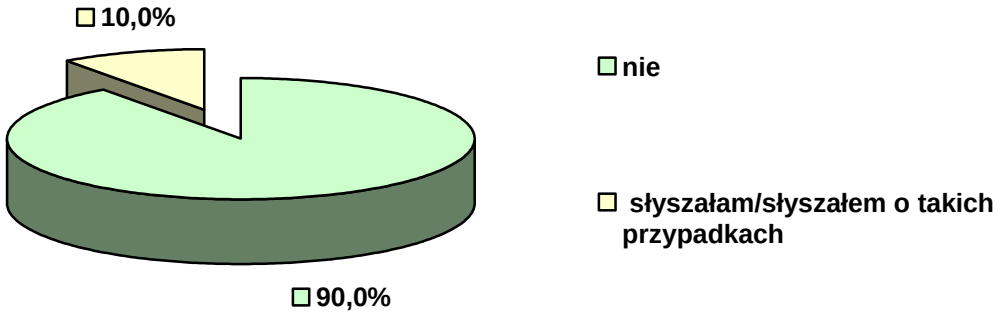

Dane z badania ankietowego.

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 17. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

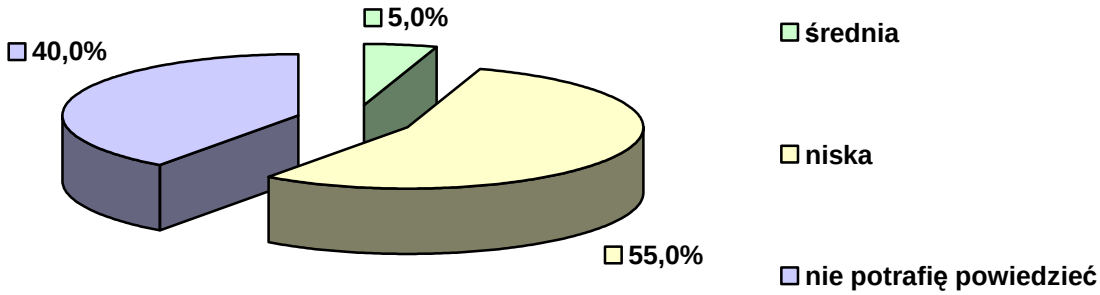

Dane z badania ankietowego.

Według 55% badanych skala problemu nierówności płci na ternie gminy jest niska, a kolejne 5% respondentów przyznało, że jest ona średnia. Wysoki odsetek (40%) ankietowanych nie wyraził opinii w tej kwestii.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej. Prawie 32% badanych potwierdziło potrzebę prowadzenia takich działań. Jednocześnie 10,5% ankietowanych uznało podejmowanie takich działań za bezzasadne. Większość (57,9%) respondentów nie potrafiło rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje zamieszczony poniżej wykres.

Wykres 18. Czy wg Pani/Pana powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

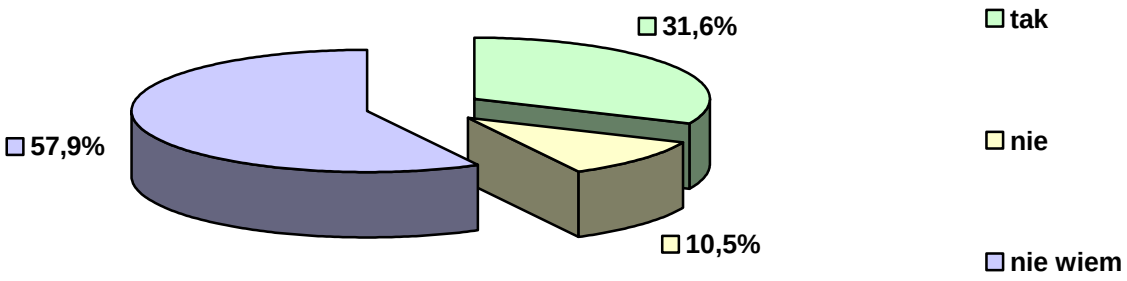

Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali rynek pracy i płace (po 31,5%) oraz życie rodzinne (15,8%), a także awans zawodowy, działalność społeczną, edukację i ochronę zdrowia (po 5,3%). Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie, wyrównania szans na rynku pracy, szczególnie w zakresie płac oraz organizowania grup wsparcia i szkoleń rozszerzających wiedzę w kwestii dyskryminacji, a także kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe.

Z udzielonych wypowiedzi ankietowanych wynika, że znaczna ich część dostrzega problemy nierówności szans oraz dyskryminacji płciowej i identyfikuje je nie tylko w obszarze zatrudnienia, a wysoki odsetek respondentów potrafił ocenić także skalę tego problemu. Jednocześnie daje się zauważyć znaczny odsetek badanych, którzy wybierali odpowiedź „nie mam zdania” czy „nie potrafię powiedzieć”. Dowodzi to stosunkowo niewielkiej znajomości tych problemów, a co za tym idzie, także skutków, jakie powyższe problemy wywołują w funkcjonowaniu społeczności lokalnej. Zmiana tego stanu rzeczy z pewnością wymaga wyraźniejszej obecności tej tematyki w sferze publicznej.

21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	**słabe strony**
• rozpowszechnianie przez pracowników socjalnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy wśród beneficjentów pomocy społecznej • upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • informowanie osób bezrobotnych, zagrożonych ubóstwem, zagrożonych bezdomnością o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie (niska skala problemu) • zapewnienie osobom bezdomnym	• niepodejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie • nieinicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • nieprowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • niepodejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • nieprowadzenie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych • niepodejmowanie działań zmierzających

schronienia	do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy • brak projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) • brak przedsięwzięć, jak np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem • nierealizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • brak możliwości skorzystania przez osoby bezrobotne, zagrożone ubóstwem, bezdomnością z ofert organizacji pozarządowej
szanse	**zagrożenia**
• stale rosnące zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie • zwiększające się zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • malejący poziom bezrobocia wśród kobiet • efektywne działania aktywizujące dla bezrobotnych • stale rosnąca liczba ofert pracy dla bezrobotnych • spadek nielegalnego zatrudnienia na terenie gminy • zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych • możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • brak zjawiska dziedziczenia bezrobocia, ubóstwa, bezdomności • wzrastające zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności • brak postępującego zjawiska ubożenia wśród mieszkańców gminy • niezwiększająca się liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością	• brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • brak środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczających bezrobocie w gminie • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych

• brak osób bezdomnych przybywających z innych gmin	

Analiza uwarunkowań dla obszaru ***bezrobocie, ubóstwo, bezdomność*** wskazuje na mniejszość mocnych stron, którymi są głównie: rozpowszechnianie przez pracowników socjalnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy wśród beneficjentów pomocy społecznej, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych, informowanie osób bezrobotnych, zagrożonych ubóstwem, zagrożonych bezdomnością o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, diagnozowanie problemu bezdomności w gminie (niska skala problemu), a także zapewnienie osobom bezdomnym schronienia.

Szczególnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych, odpowiednich instytucji i organizacji wymagają zagrożenia, do których należy zaliczyć: brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej, brak środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z UE) ograniczających bezrobocie w gminie, jak również brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych.

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	**słabe strony**
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • prowadzenie efektywnej pracy socjalnej w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie	• brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlic środowiskowych) • brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie gminy

• prowadzenie różnorodnych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • propagowanie wolontariatu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, np. koła wolontariatu Caritas • wdrażanie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin, np. organizowanie festynów i pikników rodzinnych, festiwalu talentów, Dnia Dziecka, festynów szkolnych • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego w zajęciach pozalekcyjnych oraz Gminnym Centrum Kultury w Popowie • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • działanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie Gminnego Klubu Dziecięcego „Tygrysek”	
szanse	**zagrożenia**
• niezwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych • możliwość tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy • wystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej • zadowalająca oferta opieki przedszkolnej i szkół podstawowych • zaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji sytuacja finansowa gminy • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi	• nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • wzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia • stale rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci • niezmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami przemocy w rodzinie • brak na terenie gminy szkolnictwa na poziomie ponadpodstawowym

przemocą w rodzinie • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • objęcie wszystkich rodzin z gminy potrzebujących wsparcia z powodu przemocy poradnictwem i interwencją • nienasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie	

Analiza uwarunkowań dla obszaru ***rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie*** zwraca uwagę na wskazane mocne strony, którymi są głównie: wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych, prowadzenie efektywnej pracy socjalnej w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży, wdrażanie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin, np. organizowanie festynów i pikników rodzinnych, festiwalu talentów, Dnia Dziecka, festynów szkolnych, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, prowadzenie różnorodnych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, wzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia, stale rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci, brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami przemocy w rodzinie, jak również niezmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	**słabe strony**
• zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • działanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze	• brak działań mających na celu prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie • niepodejmowanie działań mających na celu kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych
szanse	**zagrożenia**
• brak barier finansowych i lokalowych utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego w ostatnich latach • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • niezwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich	• zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • mała liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych lecznictwem odwykowym • brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się

• zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziomu bezpieczeństwa na drodze • prowadzenie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie	problemami uzależnień

Analiza uwarunkowań dla obszaru ***zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne*** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień, diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów oraz programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, jak również prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze.

Mimo znaczącej przewagi mocnych stron i licznych szans w tym obszarze wskazane słabe strony i zagrożenia – m.in. zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, mała liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych lecznictwem odwykowym, brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, niepodejmowanie działań mających na celu kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie – mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	**słabe strony**
• analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi • zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej	• brak na terenie gminy form wsparcia osób starszych, jak kluby seniora czy domy dziennego pobytu • niewystarczającą liczba pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych
szanse	**zagrożenia**
• niewzrastająca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • odpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • wyższa świadomość społeczności lokalnej dotycząca problemów osób starszych • niewystępowanie zjawiska pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin • zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych	• stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców • zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • brak dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom dziennego pobytu • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu

Analiza uwarunkowań dla obszaru ***starość*** uwypukla mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, dysponowanie wystarczającą kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi oraz zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej. Uwagę zwracają jednak liczne zagrożenia: stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców, zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych, niewystarczająca liczba

wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu czy brak dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom dziennego pobytu. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	**słabe strony**
• monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • podejmowanie działań służących zwiększeniu społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych	• trudności w organizowaniu i świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy • niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	**zagrożenia**
• utrzymująca się na stałym poziomie liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych • społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • dysponowanie ofertami pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy • zatrudnianie osób niepełnosprawnych przez lokalnych przedsiębiorców • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych	• wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w gminie • zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej • wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych • brak funkcjonujących grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • brak bazy rehabilitacyjnej • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Analiza uwarunkowań dla obszaru ***niepełnosprawność*** uwypukla mocne strony, takie jak: monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy, informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością.

Nie należy jednak tracić z oczu słabych stron i zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich m.in.: trudności w organizowaniu i świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy, wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w gminie, zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych, niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym, brak bazy rehabilitacyjnej, jak również brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	**słabe strony**
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców	• brak wolontariatu w pomocy społecznej • mała aktywność w zapobieganiu wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej

• inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u	
szanse	**zagrożenia**
• odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • zwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • zwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wpływ środków zewnętrznych pozwalających m.in. na podniesienie skuteczności realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej • niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia	• popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej • brak organizacji pozarządowych

• odpowiednia jakość obsługi klientów GOPS-u • świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością wolontarystyczną	

Analiza uwarunkowań dla obszaru ***kapitał społeczny i ludzki*** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy, zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, coraz atrakcyjniejsza oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna, dostosowana do aktualnych potrzeb, podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu oraz popularyzowanie wśród mieszkańców gminy informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej, poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u oraz prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi słabych stron oraz dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej, popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej brak zainteresowania mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych oraz brak wolontariatu w pomocy społecznej to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy problemów społecznych, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, ocena wdrożenia założeń poprzednio realizowanej strategii i wnioski płynące z tej oceny pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Popów na lata 2021-2026. Zostały one przedstawione w formie wizji i misji, celów i kierunków działań. Działania zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności**
2. **Wspieranie rodzin**
3. **Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
4. **Przeciwdziałanie uzależnieniom**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
7. **Zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
8. **Podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców**
9. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom miasta**
10. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów na lata 2021-2026 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie, które destabilizują życie mieszkańców. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Gmina Popów miejscem przyjaznym dla mieszkańców, zapewniającym wysoki poziom i jakość życia, z szeroką dostępnością do usług społecznych oraz warunkami sprzyjającymi rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju oraz godnego życia mieszkańców gminy poprzez podejmowanie zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych”.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy.	1. Rozpoznawanie potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracy z lokalnymi liderami i instytucjami. 2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. 3. Zabezpieczanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich. 4. Wspieranie osób i rodzin pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych i projektów socjalnych. 5. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem. 6. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub	działania ciągłe

	dotkniętych ubóstwem. 7. Podejmowanie działań mających na celu ograniczenie dziedziczenia biedy oraz wyuczonej bezradności. 8. Aktywizowanie środowiska lokalnego w celu niesienia pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z ubóstwem.	
2. Aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.	1. Upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach. 2. Podejmowanie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy. 4. Zapewnienie możliwości osobom bezrobotnym i poszukującym zatrudnienia korzystania z poradnictwa specjalistycznego. 5. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami. 6. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców. 7. Wspieranie i promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej. 8. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych.	działania ciągłe w zależności od potrzeb

	9. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci.	
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.	1. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia w załatwianiu spraw urzędowych osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 2. Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska bezdomności na terenie gminy. 3. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego. 4. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.	działania ciągłe

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy	zł	7303820,06	8500000	UG/GOPS	raz w roku
zaangażowanie środków zewnętrznych w wydatkach na pomoc społeczną	%	18,74	20	UG/GOPS	raz w roku

liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	osoba	68	60	GOPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					
ubóstwa	osoba	48	40	GOPS	raz w roku
bezrobocia	osoba	41	35	GOPS	raz w roku
bezdomności	osoba	2	1	GOPS	raz w roku
udział liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy	%	2,52	2,2	GOPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	osoba	119	100	GOPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	2	4	GOPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych	osoba	108	90	PUP	raz w roku

liczba bezrobotnych kobiet w gminie	osoba	65	48	PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	2,89	2,3	PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	**partnerzy**	**źródła finansowania**
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe,	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni liderzy i przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 2. PRACA NA RZECZ RODZINY – PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE

cel operacyjny	**kierunki działań**	**czas realizacji**
1. Wzmacnianie potencjału rodzin.	1. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń	działania ciągłe

	rodzinnych i alimentacyjnych. 2. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych. 3. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 5. Rozwijanie współpracy z pedagogami szkolnymi. 6. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych. 7. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego dla rodzin naturalnych oraz zastępczych. 8. Integracja rodzin, zwłaszcza zagrożonych wykluczeniem społecznym. 9. Promowanie i prowadzenie pracy metodą interdyscyplinarną, doskonalenie warsztatu pracy osób zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 10. Wspierania inicjatyw mających na celu tworzenie różnych form	

	opieki nad dziećmi do lat 3. 11. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem. 12. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, Kościoła. 13. Promowanie prawidłowego modelu rodziny.	
2. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży	1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie. 2. Doskonalenie kadr oświatowych poprzez zapewnienie nauczycielom możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych. 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów. 4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 5. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny. 6. Rozszerzanie w miarę posiadanych możliwości oferty zajęć pozalekcyjnych. 7. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych	działania ciągłe

	gminy.	
3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.	1. Udzielanie wsparcia z systemu pomocy społecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej, a w razie potrzeby zapewnienie schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy. 2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego. 3. Zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. 4. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych. 5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. 6. Podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie. 7. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i Kościołem w celu podniesienia skuteczności wsparcia	działania ciągłe

	adresowanego do rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.	

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,	rodzina	68	60	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	rodzina	10	8	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych pracą socjalną	rodzina	65	60	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	10	8	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu,	rodzina	0	0	GOPS	raz w roku
narkomanii	rodzina	0	0	GOPS	raz w roku
przemocy w rodzinie	rodzina	0	0	GOPS	raz w roku

liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty	karta	17	13	ZI	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	278	255	GOPS	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	22	20	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem Karta Dużej Rodziny	rodzina	52	58	GOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	**partnerzy**	**źródła finansowania**
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

rekreacyjne, świetlice		

CEL STRATEGICZNY 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.	1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym. 3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym. 4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 5. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych. 6. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 7. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem. 8. Podjęcie działań w celu utworzenia Klubu Seniora. 9. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych. 10. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych	działania ciągłe

	i niepełnosprawnych. 11. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.	
2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnospraw-nych fizycznie i psychicznie.	1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym 2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym. 3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. 4. Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. 5. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. 6. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach. 7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.	działania ciągłe

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	1 137	1 150	UG	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle	%	19,2	20,6	UG	raz w roku

mieszkańców gminy					
liczba osób w wieku powyżej 61 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	13	16	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	rodzina	29	34	GOPS	raz w roku
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	12	15	GOPS	raz w roku
liczba osób z gminy przebywających w DPS	osoba	14	14	GOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.	1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. 2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 3. Dbałość o profilaktykę prozdrowotną w przedszkolach i szkołach na terenie gminy. 4. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy. 5. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 6. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców.	działania ciągłe
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.	1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drodze. 4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu.	działania ciągłe
3. Zapewnienie bezpieczeństwa	1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym	działania ciągłe

na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.	i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym. 2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły. 3. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym. 4. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych skutków. 5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.	

WSKAŹNIKI REALIZACJII CELU STRATEGICZNEGO 4.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej	działanie	104	w zależności od możliwości poszczególnych organizatorów	UG, NGO-s, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu	działanie	6	w zależności od możliwości poszczególnych organizatorów	UG, NGO-s, placówki oświatowe, jednostki	raz w roku

wolnego				sportowo-rekreacyjne	
badania profilaktyczne mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej	badanie	283	w zależności od możliwości poszczególnych organizatorów	UG, NGO-s, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przestępstwa popełnione na terenie gminy, w tym z udziałem nieletnich	przestępstwo	149	135	Policja	raz w roku
liczba realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych	program/osoba	9/176	10/180	placówki oświatowe, PPP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.		

CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.	1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego. 2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej. 3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej. 5. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin. 6. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy	działania ciągłe
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego	1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy.	działania ciągłe

i rozwijanie dialogu społecznego.	2. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. 3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania. 4. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami. 5. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.	

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,	szkolenie	19	22	GOPS	raz w roku
liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	organizacja	8	10	UG, NGO-s, GOPS	raz w roku

liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	przedsięwzięcie	6	8	UG, GOPS, ZI, GKRPA, NGO-s	raz w roku
liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami.	spotkanie	17	17	UG, rady sołeckie	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań

zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	prognoza zmian
CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.	- ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
CEL STRATEGICZNY 2. PRACA NA RZECZ RODZINY – PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE	- sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin,

	- podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
CEL STRATEGICZNY 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.	- zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku, - pełniejsza integracja seniorów i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.	- zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia,

	- zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE DIALOGU SPOŁECZNEGO.	- podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność społeczna mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

W ramach finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów na lata 2021-2026 ujęto poziom planowanych wydatków Gminy w 2020 r. z działów klasyfikacji budżetowej: 801 – oświata i wychowanie, 851 – ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina, który w 2020 r. wynosił 20 721 431,30 zł.

W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2020, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych i własnych będzie co najmniej na tym samym poziomie.

Trudność precyzyjnego określenia wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy strategii, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania określone w strategii.

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów na lata 2021-2026 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jego Kierownikiem. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Pierwsza ocena nastąpi po dwóch latach wdrażania założeń strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Zakres czasowy analizy obejmował będzie zmiany w stosunku do roku bazowego (2019 roku) i roku ostatniego badania (dynamika).

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów na lata 2021-2026 jest bowiem dokumentem o charakterze otwartym, w związku z czym powinna dynamicznie reagować na pojawiające się wyzwania wynikające z nowych uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Obok prowadzonego cyklicznie monitoringu procesu realizacji Strategii, w 2023 roku oraz w 2026 roku Strategia podlegać będzie procesowi ewaluacji. Celem ewaluacji, w odróżnieniu od monitoringu jest usprawnienie danego projektu. Ewaluacja musi opierać się na założeniach dotyczących związków pomiędzy prowadzonymi działaniami a ich efektami. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio

ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów na lata 2021-2026 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny;
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Popów;
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
4. Program Współpracy Gminy Popów z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Popów na lata 2021-2026 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Obszary analizy SWOT 77

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców” 4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn” 5
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019 21
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019 21
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019 21
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r. 22
Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2017-2019 23
Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne 24
Tabela 9. Podmioty gospodarcze na terenie gminy w latach 2017-2019 24
Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019 25
Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019 26
Tabela 12. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie w roku szkolnym 2019/2020 26
Tabela 13. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020 26
Tabela 14. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020 27
Tabela 15. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020 27
Tabela 16. Placówki kultury w gminie w 2019 r. 28
Tabela 17. Wykaz placówek kultury w 2019 r. 28
Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r. 29
Tabela 19. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2019 r. 30
Tabela 20. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2019 r. 30
Tabela 21. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie w 2019 r. 31
Tabela 22. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2019 r. 31
Tabela 23. Sport i rekreacja w 2019 r. 33
Tabela 24. Wykaz obiektów rekreacyjno-sportowych oraz klubów sportowych na terenie gminy w 2019 r. 33
Tabela 25. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r. 37
Tabela 26. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r. 38
Tabela 27. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019 38
Tabela 28. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 39
Tabela 29. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r. 39
Tabela 30. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r. 40
Tabela 31. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 40
Tabela 32. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2017-2019 42
Tabela 33. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019 43
Tabela 34. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019 44
Tabela 35.Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019 44
Tabela 36. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019 45
Tabela 37. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019 45
Tabela 38. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019 48
Tabela 39. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 r. 48
Tabela 40. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019 50
Tabela 41. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019 51
Tabela 42. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019 51

Tabela 43. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia 52
Tabela 44. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS-u z powodu bezdomności w latach 2017-2019 55
Tabela 45. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019 55
Tabela 46. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie 55
Tabela 47. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019 56
Tabela 48. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie 56
Tabela 49. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie 56
Tabela 50. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2017-2019 59
Tabela 51. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2018/2019 62
Tabela 52. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2018/2019 63
Tabela 53. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019 65
Tabela 54. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019 65
Tabela 55. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019 67
Tabela 56. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019 67
Tabela 57. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019 68
Tabela 58. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2019 r. 69
Tabela 59. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy 70
Tabela 60. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019 73
Tabela 61. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019 73

Wykresy

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie? 28
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie? 29
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia? 32
Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji? 34
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania? 36
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu? 42
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu? 54
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom? 57
Wykres 9. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy l ub o nich słyszała/słyszał? 58
Wykres 10. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy? 58
Wykres 11. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych? 69
Wykres 12. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie? 71
Wykres 13. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami? 72
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy? 72

Wykres 15. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć? 74
Wykres 16. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał? 75
Wykres 17. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie? 75
Wykres 18. Czy wg Pani/Pana powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć? 76

UZASADNIENIE

do uchwały w sprawie przyjęcia
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Popów
na lata 2021-2026

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876) oraz art. 4^1 ust. 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 ze zm.)

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.